

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського  
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення  
органів державної влади (СІАЗ)

# Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише  
після погодження з СІАЗ: [siaz@pochta.ru](mailto:siaz@pochta.ru)

**№ 94**

10 грудня 2013 р.

---

# **РЕЗОНАНС**

**Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань**

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

---

**№ 94 2013**

Для керівників та їхніх референтів

**Засновники:**

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення

органів державної влади (СІАЗ)

**Головний редактор**

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

**Редакційна колегія:**

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році

Виходить двічі на тиждень

**Адреса редакції:**

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: [siaz@pochta.ru](mailto:siaz@pochta.ru)

[www.nbu.gov.ua/siaz.html](http://www.nbu.gov.ua/siaz.html)

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України  
імені В. І. Вернадського, 2013

---

---

# **ЗМІСТ**

<b>У центрі уваги .....</b>	<b>3</b>
-----------------------------	----------

## **Аналітичний ракурс**

**Гранчак Т.**

Україна в «майданному» вирі: гасла й очікування.....	<b>4</b>
--	----------

**Тарасенко Н.**

Суспільно-політична ситуація в Україні: оцінка з регіонів .....	<b>10</b>
--	-----------

**Горовая С.**

Украина и Китай расширяют сотрудничество. . . . .	<b>29</b>
---	-----------

<b>Законодавча влада .....</b>	<b>37</b>
--------------------------------	-----------

<b>Виконавча влада .....</b>	<b>44</b>
------------------------------	-----------

<b>Політика .....</b>	<b>53</b>
-----------------------	-----------

<b>Економіка .....</b>	<b>68</b>
------------------------	-----------

Економіка України в контексті світових кризових тенденцій.....	<b>73</b>
---	-----------

---

### Президенти України й Росії зустрілися в Сочі

6 грудня Президент України В. Янукович і Президент Російської Федерації В. Путін зустрілися в Сочі (РФ).

Під час зустрічі сторони приділили увагу широкому спектру питань двостороннього співробітництва. Глави держав обговорили, зокрема, розвиток співпраці в промисловості, високотехнологічних галузях і фінансово-кредитній сфері. Особливу увагу було приділено співробітництву України й Росії в енергетичному секторі.

Питання розглядалися, зокрема, й у контексті підготовки до засідання Українсько-російської міждержавної комісії.

Можливе приєднання України до Митного союзу під час зустрічі не обговорювалося. Жодних документів до підписання під час зустрічі не планувалося й не підписувалося.

Разом з тим, як повідомляє видання «Українська правда» з посиланням на інформацію УНІАН, під час зустрічі президентів Росії В. Путіна і України В. Януковича під час VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії 17 грудня в Москві планується підписати близько 13 документів, зокрема документа, який передбачає значне зниження цін на російський газ для України.

Наразі триває уточнення деталей.

Як повідомив співрозмовник агентства, на сьогодні узгоджено угоду між Кабінетом Міністрів України та урядом Російської Федерації про реалізацію й заходи державної підтримки відновлення серійного виробництва літаків сімейства Ан-124 із двигунами Д-18Т і їх модифікаціями.

Також готовий до підписання план дій з урегулювання торгових обмежень у двосторонній торгівлі між Україною і Росією на 2013–2014 рр. та протокол між Кабміном й урядом РФ про поставки товарів з виробничої кооперації у 2014 р.

Крім того, буде підписано спільний українсько-російський план заходів зі святкування у 2014 р. 200-річчя від дня народження Т. Шевченка.

Як зазначив співбесідник агентства, буде підписано кілька документів, які передбачають спрощення перетину держкордону (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/29705.html>). – 2013. – 7.12; *Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005541>). – 2013. – 9.12).

## АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Т. Гранчак, заввідділу СІАЗ НБУВ, д-р наук із соц. комунікацій

### Україна в «майданному» вирі: гасла й очікування

8 грудня в Києві відбулося народне віче, яке отримало назву «Марш мільйона». За даними опозиції, у мітингу взяло участь від 500 тис. до 1 млн осіб. Дані міліції виявилися скромнішими – 100 тис. учасників. Приводом для масового протесту стали гальмування владою процесу євроінтеграції України, активне розгортання переговорного процесу з Росією, що дало привід для припущень стосовно підготовки до можливого вступу України до Митного союзу, силовий розгін учасників мирної акції на майдані Незалежності в Києві в ніч з 29 на 30 листопада, небажання влади дослухатися до вимог протестувальників і репресивні заходи стосовно активістів «Євромайдану».

В узагальненому вигляді вимоги мітингуючих, озвучені лідерами опозиції, зводяться до звільнення всіх затриманих учасників акцій і політичних в'язнів, притягнення до відповідальності всіх винних у жорстокому побитті людей 30 листопада і в провокаціях 1 грудня, відставки уряду М. Азарова й призначення дострокових президентських і парламентських виборів.

Під час акції перед її учасниками виступили лідери опозиції А. Яценюк, В. Кличко та О. Тягнибок, а також Ю. Луценко, О. Турчинов та ін.

Звернення до учасників народного віча екс-прем'єра Ю. Тимошенко зачитала з трибуни «Євромайдану» її донька Є. Тимошенко. «Наша мета – дострокове й негайне відсторонення В. Януковича від посади Президента України. Усі інші представники як центральної, так і місцевої влади – це його мета-стази, які помруть, коли зникне з політичної карти їхній натхненник», – ішлося у зверненні Ю. Тимошенко.

Вона закликала опозицію й громадянське суспільство сформувати «нову систему влади», створити групу військових для переговорів з керівництвом Збройних сил України «про перехід армії на бік народу і відмову служити диктатурі», а також групу кадрових дипломатів, щоб домогтися проведення міжнародних антикорупційних розслідувань щодо В. Януковича і його наближених.

У рамках заходу демонстранти перекрили всі в'їзди в урядовий квартал і пригрозили блокувати адміністративні будівлі до «повної капітуляції влади». «“Євромайдан” розширився до розмірів усього адміністративного центру Києва – від вулиці Грушевського до повороту на провулок Кріпосний до вулиці Інститутської, а далі через вулицю Шовковичну й Лютеранську вздовж вулиці Хрещатик на Майдан і Європейську площу», – заявив 8 грудня під час народного віча в Києві народний депутат з фракції «Батьківщина» А. Шевченко. Він сказав, що біля всіх ключових адміністративних будівель, включаючи Адміністрацію Президента, Кабінет Міністрів і Верховну Раду, виставлено намети, польові кухні, а в деяких місцях проїжджа частина заблокована імпровізованими барикадами і виставлено пікети.

У цьому контексті в УЗГ МВС України нагадали, що «дії учасників мирних зібрань не повинні порушувати прав інших громадян. Що ж стосується блокування руху, то такі дії можуть призвести до кримінальної відповідальності», – зауважили в міліції.

Кульмінацією протестів стало руйнування пам'ятника Леніну на Бессарабській площі, відповідальність за яке взяло на себе ВО «Свобода», уточнюючи при цьому, що цей акт не має відношення до «Євромайдану».

Відповідна реакція влади й уряду на події зводиться до того, що потрібно вести діалог у рамках закону й така можливість в опозиції, мовляв, була і є нині. «Ви вимагаєте розібратися в діях правоохоронних структур? Ми згодні, – заявив напередодні Прем'єр М. Азаров в інтерв'ю російському Першому каналу. – Давайте разом розбиратися. Ви хочете відставки Президента? Ну, цього не буде. Це суперечить нашій Конституції. Ви хотіли відставки уряду? Будь ласка. Ви винесли це питання до парламенту. Питання розглянули по всій процедурі, уряд отримав вотум довіри».

Представники влади називають як мінімум одну головну умову для початку переговорів: розблокування органів державної влади, насамперед Кабміну, Київської міськадміністрації. Як відомо, опозиція поки що не готова задовольнити цю умову влади.

Водночас прес-служба Служби безпеки України поширила повідомлення, що розпочала розслідування через дії, що спрямовані на “захоплення державної влади” в Україні. «8 грудня в Єдиний реєстр досудових розслідувань внесено дані за фактом вчинення окремими політиками незаконних дій, спрямованих на захоплення державної влади», – ідеться в заяві СБУ. Незважаючи на це, мітингувальники дали Президенту В. Януковичу 48 годин, аби відправити Кабмін у відставку. Про це сказав депутат від «Батьківщини» С. Пашинський на чолі колони опозиції, яка вирушила до Адміністрації Президента від мітингу на майдані Незалежності. «Янукович, ми тобі даємо 48 годин. Якщо за цей час Захарченка не буде арештовано, якщо уряд Азарова не буде відправлено у відставку, якщо не буде звільнено політв'язнів – ми йдемо в твою резиденцію “Межигір'я”», – заявив він.

Зі свого боку, прихильники Президента й Партії регіонів, що мітингують біля будівлі Верховної Ради, оголосили свій мітинг безстроковим. За словами організаторів, акція під назвою «Побудуємо Європу в Україні» завершиться лише після закінчення «Євромайдану». За даними прес-служби Партії регіонів, 8 грудня на провладний мітинг зібралося до 15 тис. осіб. «Наша мета акції, щоб Янукович залишився на-

шим Президентом. Він дав нам життя і все інше, і так далі...» «Мета нашої акції – підтримати Президента у важкий час, коли в державі відбувається розкол. Зібрати... закликати іншу сторону, щоб вони перейшли на політичні правила вирішення цього питання й забрали людей з вулиць», – кажуть учасники акції.

Прибічники Президента В. Януковича виступають за мирне вирішення ситуації, що виникла в країні, і засуджують дії лідерів опозиції. Охороняють провладний мітинг два кордонні міліції. Активістів «Євромайдану» вони не пропускають.

На підтримку обох мітингів Україною прокотилася хвиля мітингів й акцій протесту.

Виявили активність й українці за кордоном. Так, українці в США, Канаді і Європі вийшли на підтримку «Маршу мільйонів». Таким чином вони висловили свою солідарність з акціями протесту 8 грудня в Україні. Зокрема, у Барселоні підтримали звернення до уряду Іспанії про введення персональних санкцій до В. Януковича й членів його уряду.

У трьох найбільших містах Португалії – Лісабоні, Порто і Фаро – відбулися мітинги на підтримку «Євромайдану». У Лісабоні, на площі Мартін Моніж, зібралось понад 600 українців, які не тільки виголошували слова солідарності зі своїми співвітчизниками в Україні і світі, а й зібрали 2700 євро для потреб «Євромайдану» в Києві. Утретє відбувся мітинг на підтримку демонстрантів у Мадриді.

Щонайменше тисяча осіб крокувала центральними площами і вулицями Варшави, несучи в руках гасла «Україна – це Європа», «Ми з Майданом!», «У новий рік з новим Президентом», «Янукович, щоб ти змерз!» та ін. До українців, які організували марш, приєдналися польські політики й громадські діячі, зокрема колишні дисиденти й організатори «Солідарності».

Українці Італії зібралися в різних містах країни. Уперше зібралися українці у Валенсії.

Акції на підтримку «Євромайдану» відбулися також у Дубліні, Афінах і багатьох містах Німеччини. Зокрема, у Берліні українці збиралися біля будівлі бундестагу. Марш мільйона в Празі демонстранти підтримали, утворивши



живий ланцюг. Солідарними з протестувальниками в Україні були й українці Парижа.

11 грудня відбудеться загальноєвропейська акція об'єднаних «майданів» Європи з метою об'єднання української громади, аби українці у Європі виступили як єдина сила з єдиним посиленням до всесвітньої політичної спільноти. До акції вже залучилися 10 міст – Барселона, Болонья, Брюссель, Будапешт, Катовіце, Москва, Осло, Рим, Таллін, Тбілісі й Хельсінкі.

З огляду на ситуацію, яка склалася в державі, Президент України В. Янукович провів телефонні розмови з президентом Європейської комісії Ж. Баррозу й Генеральним секретарем ООН Пан Гі Муном, повідомляє сайт глави держави. «Під час розмов сторони обговорили питання поточної співпраці, внутрішньополітичну ситуацію в Україні й підходи до її вирішення», – ідеться в повідомленні.

За даними Єврокомісії, Ж. Баррозу повідомив В. Януковичу, що наступного тижня з візитом в Україну прибуде верховний комісар ЄС К. Ештон. Мета її візиту, за словами Ж. Баррозу, – допомогти «знайти вихід з політичної кризи». У повідомленні на сайті Єврокомісії, зокрема, ідеться про те, що Ж. Баррозу під час розмови з В. Януковичем наголосив: «Вирішити нинішню напруженість в Україні необхідно політичним шляхом, через діалог з опозицією й громадянським суспільством».

Також Президент В. Янукович підтримав ідею экс-президента Л. Кравчука про скликання круглого столу для пошуку виходу з політичної кризи. Про це повідомляє прес-служба Президента.

Л. Кравчук звернувся до В. Януковича з пропозицією започаткувати загальнонаціональний круглий стіл і запросити до участі в ньому представників і влади, і опозиції. В. Янукович підтримав цю ініціативу. На його переконання, такий круглий стіл може стати майданчиком для порозуміння.

На вівторок, 10 грудня, за пропозицією Л. Кравчука, запланована зустріч чотирьох президентів для обговорення найважливіших питань, що стоять перед країною. Зустріч транслюватиметься в ефірі одного з національних каналів. Про час трансляції обіцяють повідомити додатково.

Водночас, як повідомляє видання ZN.UA, 9 грудня в резиденції Президента В. Януковича «Межигір'я» відбулася нарада за участі керівництва силових міністерств і відомств. Зокрема, на нараді були присутні керівники МВС, Управління держохорони, Генпрокуратури, а також Прем'єр-міністр М. Азаров і секретар Ради нацбезпеки і оборони А. Ключев.

За інформацією видання, у Президента обговорювалися плани «введення ситуації в конституційне русло», що передбачає можливість застосування сили для звільнення майдану Незалежності й адміністративних будівель у центрі Києва від мітингувальників. Прийняте під час наради рішення наразі не відомо, проте, за висновком видання ZN.UA, безпосередньо факт проведення наради говорить про те, що будь-який сценарій розвитку подій на Майдані реалізовуватиметься з відома глави держави.

Джерело видання в МВС також припускає, що «визначення комплексу рішучих заходів із введення ситуації в конституційне русло, найімовірніше, буде відкладено до проведення круглого столу».

Тим часом 9 грудня до центру Києва почали підтягуватися сили спецпризначенців і внутрішніх військ. Водночас нібито через інформацію про замінування були закриті станції метро «Хрещатик», «Майдан Незалежності» й «Театральна». Активісти «Євромайдану» занепокоєні появою спецпідрозділів і вважають, що готується силовий розгін мітингувальників. Про це повідомив активіст О. Лазаренко. «Мінування – привід. Пожежні машини біля КМДА розгортають гідранти. Дві колони правоохоронців зайняли позиції на Бесарабці і Михайлівській площі», – написав він.

Разом з тим, за повідомленням першого заступника начальника штабу внутрішніх військ О. Олещенка, внутрішні війська не мають завдання зачищати акцію протесту на Майдані. «Немає у внутрішніх військ такого завдання», – сказав він. О. Олещенко також нагадав, що працівники підрозділів внутрішніх військ мають на меті лише охорону громадського порядку.

Підсумовуючи, зазначимо, що, за висновками більшості експертів, наступні кілька днів можуть стати вирішальними

як для долі «Євромайдану», так і для України в цілому (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005602>). – 2013. – 9.12; *Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005567>). – 2013. – 9.12; *NEWSru.ua* (<http://newsru.ua/press/09dec2013/ogliad.html>). – 2013. – 9.12; *NEWSru.ua* (<http://www.newsru.ua/ukraine/08dec2013/yanik.html>). – 2013. – 8.12; *Голос Америки* (<http://ukrainian.voanews.com/content/article/1806249.html>). – 2013. – 9.12; *OstanniPodii.com* ([http://ostannipodii.com/a/201312/maydan\\_nezalezhnosti\\_zapovneniy\\_lyudmi-100002173](http://ostannipodii.com/a/201312/maydan_nezalezhnosti_zapovneniy_lyudmi-100002173)). – 2013. – 8, 9.12; *Високий Замок* (<http://www.wz.lviv.ua/news/48047>). – 2013. – 9.12).

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

## Суспільно-політична ситуація в Україні: оцінка з регіонів

2 грудня в усіх регіонах України відбулися позачергові сесії обласних рад, на яких було оприлюднено їхні позиції стосовно соціально-політичної ситуації в країні. Обласні ради засудили застосування насильства проти мирних зібрань громадян і закликали партії до діалогу. Щодо оцінки дій влади в поточній ситуації заяви обласних рад мають чіткі регіональні відмінності – від однозначного засудження й закликів до відставки діючої влади в західних областях, до повної підтримки дій керівництва країни і вимоги припинення акцій протесту в східних регіонах і в Криму. Обласні ради центральних регіонів України висловили переважно нейтральну позицію, закликавши до пошуку компромісу.

В областях Західної України оголосили про приєднання до загальнонаціонального страйку й долучилися до вимог мітингувальників на столичному Майдані. У Львівській області відбулася установча нарада страйкового комітету Штабу національного спротиву, де було вирішено, що «на кожному

підприємстві буде створений страйковий комітет, який координуватиме акції протесту підприємства». Пленарне засідання XXVI сесії Львівської обласної ради перенесли у зв'язку з відсутністю кворуму, оскільки більшість депутатів нині перебуває в Києві на «Євромайдані». Таке рішення було ухвалено на засіданні керівництва й голів фракцій Львівської обласної ради.

Позачергова 47-ма сесія **Тернопільської обласної ради** відбулася на майдані Незалежності в Києві. Голова обласної ради В. Хомінець зі сцени зачитав проект рішення «Про суспільно-політичну ситуацію в Україні». Шістдесят сім депутатів із фракцій ВО «Свобода», Української народної партії, «Наша Україна» й частина «Єдиного центру» одностайно проголосували за нього.

Депутати Тернопільської обласної ради від імені територіальних громад Тернопільської області висловили обурення подіями, що відбулися з 29 на 30 листопада 2013 р. на майдані Незалежності у Києві. На їхнє переконання, кривавий розгін озброєними представниками державної влади мирних зібрань людей в Україні, у центрі Європи, необхідно розцінювати вже не лише як порушення прав людини, а як злочин.

У зв'язку з продовженням мирних акцій протесту тернопільські депутати звернулися до керівництва Міністерства внутрішніх справ України та його структурних підрозділів на місцях із закликом «не виконувати злочинних наказів, не вчиняти жодних актів насильства щодо мирних громадян і не брати участі в спробах розгону мирних акцій протесту на всій території України».

До офіційних представництв країн-членів Європейського Союзу, Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні депутати Тернопільської обласної ради звернулися з офіційною заявою про підтримку петиції щодо заборони в'їзду до країн ЄС і США Президенту України В. Януковичу, усьому складу Кабінету Міністрів України й членам їхніх сімей, а також блокування в європейських банках їхніх рахунків і рахунків, пов'язаних з ними компаній. «Ми, депутати Тернопільської обласної ради, звертаємося до усіх громадян України – членів Партії регіонів із закликом покинути ряди цієї політичної

сили, здати партійні квитки політсили, яка сформувала уряд, котрий знехтував усіма принципами демократичного суспільства та силою розганяє мирні протести.

Також звертаємося до усіх представників засобів масової інформації із закликом об'єктивно й неупереджено висвітлювати події, що відбуваються в Україні, не дезінформувати громадян і не замовчувати факти вчинення насильства й неправомірних дій до активістів протестного руху й мирних громадян, які їх підтримують.

У випадку продовження застосування силових методів відносно протестуючих громадян залишаємо за собою право вдаватися до громадянської непокори й загальнодержавного попереджувального страйку», – заявили депутати Тернопільської обласної ради.

1 грудня 2013 р. відбулися збори депутатів **Івано-Франківської обласної**, районних, міських рад, на яких прийнято резолюцію про суспільно-політичну ситуацію в області. Обласна рада вирішила звернутися до керівників держав-членів Європейського Союзу й Сполучених Штатів Америки, інших демократичних держав про застосування санкцій до Президента України й уряду Януковича – Азарова, а також звернутися до Президента України й Прем'єр-міністра України з вимогою подати у відставку. До членів Партії регіонів депутати звернулися із закликом про вихід з партії.

Депутати постановили рекомендувати працівникам державних органів влади не використовувати як символіку в службових приміщеннях портрети В. Януковича. Вони також звернулися до працівників силових структур із застереженням щодо недопущення неправомірних дій відносно своїх співвітчизників під час проведення мирних акцій протестів.

Сесія Івано-Франківської обласної ради відбулася на Вічевому майдані. Депутати поставили вимогу перед Президентом щодо негайної відставки уряду М. Азарова й ухвалили звернення до Європейського парламенту, Ради Європи, Європейської комісії та посла Європейського Союзу в Україні Я. Томбінського. У ньому депутати просять «європейські держави про підтримку, захист і визнання того, що непідписання

Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом стане не тільки поразкою для українців, а й непоправною шкодою для всієї демократичної спільноти».

На майдані Незалежності в Києві відбулася позачергова сесія Івано-Франківської міської ради. Депутати одноголосно підтримали звернення до Президента України, уряду і Верховної Ради з вимогою відновити євроінтеграційний курс. Від імені територіальної громади міста Івано-Франківська міська рада також звернулася до офіційних представництв країн ЄС з проханням сприяти підписанню Угоди про асоціацію у Вільнюсі. На усіх в'їздах до міста депутати вирішили поряд з державною символікою встановити й символи Європейського Союзу. Тож Івано-Франківськ, який сьогодні володіє трьома офіційними відзнаками Європейського Союзу – Європейським дипломом, Прапором Ради Європи та Почесним знаком Ради Європи, визначився у своєму прагненні долучитись до європейської родини.

Голова **Закарпатської облради** І. Балоба, відкриваючи позачергову сесію, закликав місцеві ради, депутатів усіх рівнів, міських, селищних і сільських голів не бути байдужими, висловити свою позицію, провести сесії й заявити чітку позицію щодо подій у державі. «Ми маємо змусити владу» рахуватися з інтересами 46 млн громадян Української держави.

Депутати від Партії регіонів прийшли на сесію зі своєю заявою, яку зачитав перший заступник голови облради, член Партії регіонів В. Закурений. У ній йшлося про те, що вони стурбовані інцидентом на «Євромайдані», утім заклику щодо відставки уряду в ній не було.

У підсумку на порядок денний було винесено два проекти рішення. Проект від фракції ЄЦ набрав 44 голоси. Проект від ПР – 40 голосів. «Регіонали» відмовилися підтримувати заяву, у якій була вимога про відставку уряду М. Азарова й міністра МВС В. Захарченка.

Після перерви депутати, з ініціативи голови облради І. Балоби, ухвалили рішення про суспільно-політичну ситуацію в Україні: засудити дії органів центральної виконавчої влади України щодо злочинного розгону учасників мирного зібрання

у Києві 30 листопада 2013 р. й звернутися до працівників силових структур із застереженням щодо недопущення неправомірних дій відносно своїх співвітчизників під час проведення мирних акцій протестів.

Також депутати запропонували звернутися до ЗМІ області щодо оперативного та об'єктивного висвітлення подій і ситуації, яка склалася на території Закарпаття і в Україні загалом. За відповідне рішення проголосувало 79 депутатів.

Заяви щодо суспільно-політичної ситуації в Україні так і не прийняли – консенсусу знайдено не було.

Звернення депутатів **Хмельницької обласної ради** шостого скликання до Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України й жителів Хмельницької області було розглянуто 5 грудня на пленарному засіданні XVIII сесії.

«Наше суспільство засуджує ті події, і настав час прийняти правильне рішення щодо покарання тих людей, які віддали наказ застосувати насильство проти мирних зібрань людей, що не має розумного пояснення і виправдання. У зверненні до керівництва держави ми, депутати обласної ради, незалежно від політичних уподобань, безсумнівно, наголошуємо на однозначній підтримці європейської інтеграції. Бо цілком закономірне прагнення українського народу до тісної співпраці з Європейським Союзом. Адже, крім безсумнівних економічних і політичних вигод, цей крок продемонструє цивілізований вибір українців на користь європейських цінностей, поваги до громадянських свобод, вільного ринку й конкуренції, подолання корупції», – наголосив голова обласної ради під час засідання президії.

Сорок чотири депутати від Партії регіонів не прийшли на позачергову сесію **Чернівецької обласної ради**, тому вона не відбулася. Депутати від опозиції безпосередньо в залі засідань обласної ради, перед журналістами, провели свої збори. Вони ухвалили звернення зі своїми вимогами.

Збори депутатів фракції Партії регіонів і позафракційних депутатів обласної ради відбулися окремо. На них було прийнято звернення до Президента України, Генеральної прокуратури України й жителів Чернівецької області такого змісту:

«Ми, депутати Чернівецької обласної ради, висловлюємо глибоке занепокоєння з приводу загострення суспільно-політичної ситуації, яка склалась в Україні впродовж останніх днів і має тенденцію до подальшої ескалації. З огляду на це, усвідомлюючи свою відповідальність перед жителями Чернівецької області, ми прагнемо підтвердити репутацію Буковинського краю як багатонаціонального, традиційно стабільного та політично врівноваженого регіону України та засуджуємо насильницькі дії щодо учасників мирних зібрань громадян України.

Ми підтримуємо політику Президента України щодо прискорення процесу зближення України з Європейським Союзом, вважаємо обґрунтованими і зваженими дії Президента та уряду України, спрямовані на збереження економічної та політичної стабільності в державі, прагматичне відстоювання національних інтересів з метою підвищення життєвого рівня громадян.

Дотримуючись притаманних нашим землякам якостей толерантності й поміркованості, керуючись демократичними цінностями та з метою збереження громадянського миру й спокою на українській землі, звертаємося до:

1. Президента України В. Януковича з підтримкою курсу євроінтеграції та закликаємо вжити невідкладні заходи щодо недопущення застосування силових методів стосовно мирних зібрань громадян.

2. Генеральної прокуратури України – оперативно провести належне розслідування силових конфліктів, що відбулися в Києві 30 листопада та 1 грудня 2013 р., з метою покарання винних у перевищенні службових повноважень, проявів хуліганства й недопущення повторення подібних ситуацій.

3. До жителів Чернівецької області – зберігати громадський мир і спокій, запобігати проявам протиправних дій і провокацій».

Позачергова сесія **Волинської обласної ради** відмовилася розглядати питання про засудження розгону «Євромайдану» в Києві. Про це повідомили у прес-службі Волинської обласної організації ВО «Свобода». Облрада так і не змогла затвердити порядку денного своєї роботи. Зокрема, депутати не проголосували



за включення до порядку денного питання проекту рішення «Про звернення Волинської обласної ради щодо суспільно-політичної ситуації в Україні та Волинській області після кривавого побиття учасників “Євромайдану” в місті Києві 30 листопада 2013 року», у якому містилася вимога негайної відставки Президента України В. Януковича.

**Вінницька облрада** на позачерговій сесії звернулася до Президента України В. Януковича як гаранта Конституції України вжити всіх заходів щодо незастосування сили проти мирних зібрань громадян і недопущення введення надзвичайного стану.

Свою оцінку ситуації, що склалася, дали всі бажаючі депутати. Також виступив представник студентів, які мітингують під стінами облради.

Сесія запланувала затвердити звернення від Вінниччини до центральних органів влади. Але після тривалих дискусій жодне із запропонованих звернень не було затверджено більшістю голосів. Депутати не підтримали жодного з текстів звернення. Тому було прийнято рішення оголосити перерву і створити робочу групу, яка протягом години доопрацює текст звернення щодо суспільно-політичної ситуації в Україні. У доопрацьованому зверненні вінницькі депутати висловили свою стурбованість перебігом суспільно-політичної ситуації, яка склалася в Україні, і категорично засудили будь-які насильницькі дії проти мирних зібрань громадян. Особливе занепокоєння вінницьких депутатів «викликає існуюча на сьогодні можливість подальшої ескалації цього конфлікту, яка може призвести до розколу суспільства та країни».

Звертаючись до Президента України В. Януковича, Вінницька обласна рада закликала вжити всі заходи щодо незастосування сили проти мирних зібрань громадян і не допустити введення надзвичайного стану, дати оцінку діям уряду щодо призупинення євроінтеграційного процесу.

Представників усіх політичних сил і громадськості депутати закликали не допустити проявів радикалізму й застосування протиправних дій.

До Генеральної прокуратури України звернулися з вимогою в максимально стислі терміни провести об'єктивне розсліду-

вання силових конфліктів, що відбулися в Києві, з метою покарання винних і недопущення повторення подібних ситуацій. До правоохоронних органів Вінницької області – забезпечити охорону громадського правопорядку й недопущення силового протистояння під час проведення масових акцій.

Органи місцевого самоврядування й місцеві органи виконавчої влади Вінницької області закликали забезпечити спокій і стабільну життєдіяльність територіальних громад, а жителів Вінниччини – зберігати спокій і виваженість, не піддаватися на провокації й не вдаватися до протиправних дій.

Шістдесятьома голосами депутати **Черкаської обласної ради** підтримали звернення до Президента України й жителів області з приводу суспільно-політичної ситуації в країні. Це єдине питання, яке було винесено на засідання позачергової сесії 2 грудня. І хоча участь у його обговоренні взяли депутати різних фракцій (утім опозиції довелося заблокувати трибуну, щоб отримати слово), провладна більшість схвалила звернення без пропозицій і варіантів. Опозиційні депутати від голосування утрималися.

«Мирні акції, що відбуваються в Україні, з вини провокаторів призвели до силового протистояння й перетворилися в криваві сутички. Ми, депутати обласної ради, засуджуємо дисбаланс у суспільстві. Від імені черкаської громади заявляємо, що ми готові стати на захист конституційного порядку в державі й підтримуємо курс Президента України на євроінтеграцію», – ідеться у зверненні.

Депутати облради звернулися до В. Януковича з пропозицією провести загальноукраїнський круглий стіл представників усіх політичних партій, громадських об'єднань «з метою налагодження постійного конструктивного діалогу навколо питання євроінтеграції України». До виборців – докласти всіх зусиль для гідного відзначення 60-річчя утворення Черкаської області і 200-річчя від дня народження Т. Шевченка.

Але треба зазначити, що таке помірковане звернення було повною несподіванкою для депутатів-«регіоналів», які становлять більшість у Черкаській облradі. Адже напередодні ввечері готувалося зовсім інше звернення, у якому була

вимога ввести в країні надзвичайний стан. Проте питання введення надзвичайного стану піднято не було. Більше того, «регіонали» в один голос заявили, що для введення надзвичайного стану немає підстав.

Напередодні позачергової сесії **Полтавської обласної ради** в Інтернеті також поширювалася інформація, що обласна рада, більшість у якій має провладна партія, звертатиметься до Президента з проханням про введення в країні надзвичайного стану. Під стінами обласної ради зібралися кількасот полтавських студентів, аби закликати депутатів не «пороти гарячку» й бути з народом. Однак народні обранці обмежилися звичайним зверненням щодо «суспільно-політичної ситуації в країні». Щоправда, щоб прийняти навіть його, обласній раді знадобилося майже три години.

Фактично депутати оцінки подіям не давали, висловили стурбування й зробили суспільству три меседжі: про право на мирне зібрання і висловлювання своєї думки; про засудження й недопущення в майбутньому розгону мирних демонстрацій; про те, що протистояння, яке призводить до кровопролиття, – «не наш шлях».

Свій, альтернативний текст звернення пропонували опозиційні партії в обласній раді. Його озвучив керівник фракції ВО «Батьківщина» Ю. Шляховий. «Криваві та ганебні дії державної влади перейшли всі межі моралі й людяності. Депутати Полтавської обласної ради від імені територіальної громади області висловлюють обурення подіями, що відбулися в ніч з 29 на 30 листопада на майдані Незалежності в Києві, – ішлося в альтернативному зверненні. – Кривавий розгін озброєними представниками державної влади мирних зібрань людей у столиці європейської держави необхідно розцінювати як злочин не тільки проти засад демократії, а й проти здоров'я та життя громадян України...

Звертаємося безпосередньо до керівництва Міністерства внутрішніх справ з приводу негайного прийняття рішення щодо розформування спецпідрозділів “Беркут” як таких, що своїми діями дискредитували владу та організували криваве побойще. Депутати обласної ради звертаються до всіх грома-

дян, членів Партії регіонів, із закликом покинути ряди цієї політичної сили, здати партійні квитки політсили, яка сформувала уряд, котрий знехтував усіма принципами демократичного суспільства й силою розганяє мирні протести...»

Після тривалих дискусій депутати все-таки ухвалили більшістю голосів «причесане», як прокоментував позафракційний Д. Хрїстов, «звернення з любов'ю до українського народу й опозиції». «За» проголосувало 69 із 95 присутніх народних обранців.

Депутати **Кіровоградської обласної ради** ухвалили звернення до Президента України щодо необхідності забезпечення стабільної суспільно-політичної ситуації в Україні.

Не допустити радикалізму та утриматися від провокацій – з таким закликом звернулися до політичних партій і громадських організацій депутати Кіровоградської облради. Крім того, у зверненні до Президента, яке ухвалили на позачерговій сесії, лише два пункти: вимога до центральних органів влади – зберегти конституційний лад, до правоохоронців – забезпечити охорону громадського порядку й не допустити протистояння в суспільстві.

Депутати **Чернігівської обласної ради**, висловили стурбованість ситуацією, що склалася в останні дні в Україні. «Ми вважаємо недопустимими дії правоохоронних органів щодо обмеження прав і свобод громадян на проведення мирних зібрань, які призвели до силового протистояння в Києві на майдані Незалежності в ніч з 29 на 30 листопада. Ці події повинні бути ретельно й об'єктивно розслідувані, а винні в насильницькому розгоні мирного зібрання, основними учасниками яких була студентська молодь, притягнуті до відповідальності.

Водночас чернігівські депутати засудили дії провокаторів, які намагаються дестабілізувати ситуацію, закликаючи людей до насильницького захоплення адмінбудівель і вчинення інших протиправних дій, і висловили впевненість, що вихід з політичної кризи можливий за умов мирного діалогу, пошуку компромісів і взаєморозуміння.

На позачерговій сесії **Сумської обласної ради** депутати мали ухвалити проект звернення до Президента України

«Про суспільно-політичну ситуацію в державі», у якому засуджуються дії правоохоронців у ніч на 30 листопада. Проте у цій заяві жодним чином не зазначені вимоги громади про відставку уряду та імпічмент Президента. На протипагу цьому опозиційні депутати обласної ради вимагали ухвалити резолюцію учасників віча 1 грудня в Сумах і від імені усіх депутатів висловити недовіру владі. Вимагати цих дій від обласної влади до сесійної зали прийшло близько 500 сумчан. У свою чергу, провладні депутати лише засуджували силовий розгін мітингувальників у Києві 30 листопада, навіть не згадуючи про імпічмент чи відставку уряду.

Почалося жваве громадське обговорення, де кожен охочий міг висловити свою думку щодо нинішньої ситуації в країні. Однак після чотирьох годин обговорення влада усе ж не почула вимог громадян. У підсумку 56 депутатів із 61 присутнього на сесії Сумської обласної ради проголосували за ухвалення заяви з приводу суспільно-політичної ситуації в країні, де не було жодного слова ні про відставку уряду, ні про Президента.

**Сумська міська рада** вимагає від Президента України відправити у відставку Прем'єр-міністра й доручити Генпрокурору негайно розпочати перевірку за фактом побиття людей в Києві на «Євромайдані» в ніч проти 30 листопада і 1 грудня 2013 р. Водночас продовжити перемовини з Європейським Союзом. «За» відповідний проект рішення проголосувало 52 депутати з присутніх у сесійній залі.

Як зазначено в тексті звернення до глави держави, «спецпідрозділи “Беркуту” з небаченою жорстокістю розігнали мирну акцію українських студентів, яка відбувалася на підтримку підписання Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом», і вони «мали на цю жорстокість дозвіл і команду». Відтак міська рада вимагає притягнути «до кримінальної відповідальності осіб, які віддавали злочинні накази та вчиняли безпосередньо дії, що призвели до кровопролиття», та щоб судові справи «були абсолютно публічними на всіх їх етапах».

Загалом на розгляд депутатського корпусу виносилося два проекти рішень – від фракції партії «ВО “Батьківщина”»

і фракції «Рідне місто». У тексті першого містилася також вимога «добровільної відставки з посади Президента України та призначення дострокових виборів Президента України».

У пропозиції фракції «Рідне місто» натомість ішлося про поновлення перемовин «з Європейським Союзом щодо євроінтеграції України та не пізніше березня 2014 р. підписати Угоду про асоціацію України з Європейським Союзом».

Обговорення в сесійній залі, на яке прийшли і представники громади, тривало понад три години й було емоційним. Слово мали як депутати, так і громадські активісти. Голосування відбувалося по кожній з редакцій проекту рішення та звернення окремо. У підсумку був підтриманий варіант, запропонований фракцією «Рідне місто».

На позачерговій сесії **Житомирської обласної ради** було розглянуто лише одне питання – «Про суспільно-політичну ситуацію в Україні». Проекти відповідного рішення та звернення депутатів Житомирської обласної ради до Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, жителів Житомирської області щодо суспільно-політичної ситуації, яка склалася в Україні, було підготовлено робочою групою. До її складу увійшли депутати обласної ради від кожної депутатської фракції.

«Ми не можемо спокійно спостерігати за тими подіями, які відбуваються в державі. Депутати повинні висловити свою позицію, обговорити це питання, звернутися до наших земляків. На Житомирщині проходять мирні цивілізовані зібрання, адже жителі області теж уболюють за долю нашої держави», – сказав голова обласної ради Й. Запаловський, спілкуючись із журналістами перед початком сесії. Виступаючи на сесії, голова Житомирської ОДА С. Рижук сказав, що обласна влада запевняє, що на Житомирщині відбуваються мирні зібрання винятково в законодавчому полі. Ніхто не перешкоджає і не перешкоджатиме їх проведенню. Наразі головне – не допустити політичних провокацій, організувати стабільне функціонування систем життєзабезпечення населення.

Під час роботи сесії депутатами від опозиції та позафракційними були внесені доповнення про вимогу відставки

уряду, про імпічмент Президента та відставку міністра МВС В. Захарченка, але вони не знайшли підтримки в більшості.

У раді виступили й представники студентів, які мітингували в цей час під облрадою. Їхні вимоги про відставку уряду, силовиків, які брали участь у побитті, теж підтримано не було. Зрештою, не вистачило голосів для прийняття рішення в цілому. Депутати опозиційних фракцій відмовилися голосувати за звернення, бо більшість не підтримала їхніх доповнень.

**Київська обласна рада** засудила ескалацію свавілля й насильства під час проведення мирних акцій протесту в Києві, закликала керівників підприємств, установ, організацій, їхніх трудових колективів і всіх мешканців області забезпечити функціонування інфраструктури Київщини й «підтримати український народ стосовно продовження процесу євроінтеграції».

Голова Київської обласної ради О. Качний запропонував до голосування заяву депутатів облради й проект рішення «Про суспільно-політичну ситуацію» в Україні. «Ми сьогодні зважено й чітко даємо зрозуміти всьому суспільству Київщини й України в цілому, що Київська обласна рада у складі фракції Партії регіонів і всіх опозиційних сил одностайно підтримує передусім збереження в державі громадського спокою. Нас усіх єднає одна мета – підтримка ідеї євроінтеграції, тому ми зійшлися на єдиному компромісному рішенні, від якого залежить подальше функціонування області, – наголосив голова Київської обласної ради. – Ми впевнені, що всі обставини подій, що відбулися в Києві, повинні бути ретельно перевірені Генеральною прокуратурою України. І лише на основі результатів цих перевірок правоохоронні органи та суспільство зроблять певні висновки. Тож ми закликаємо всі політичні сили Київщини та усієї України об'єднатися навколо суспільних і національних інтересів, дотримуючись законності та порядку.

На сесії Київської облради були присутні народні депутати фракції УДАР А. Палатний, І. Геращенко, П. Різаненко, Р. Чернега та В. Іщенко, які взяли участь у напрацюванні компромісного варіанта заяви Київської обласної ради про підтримку європейського вибору українського народу, засудження всіх провокаційних дій, що несуть загрозу життю і здо-

ров'ю людей, завдають втрат для економіки та іміджу держави на міжнародній арені.

При цьому опозиційні депутати не дали змоги провладній більшості проголосувати за пропозицію «регіоналів» внести зміни до проекту рішення та додати слова про підтримку дій Президента України В. Януковича. «За цю пропозицію не проголосувала не лише опозиція, а й чимало депутатів від Партії регіонів. Це означає, що провладна більшість у Київській обласній раді дала першу тріщину, оскільки депутати чудово розуміють, що абсолютна більшість мешканців Київщини підтримують європейський шлях розвитку країни та різко засуджують останні дії влади», – заявив голова фракції УДАР у Київській облраді О. Великін. Голова Київської обласної державної адміністрації А. Присяжнюк, звертаючись до присутніх з трибуни, наголосив на тому, що методи політичних сил щодо ескалації ситуації є неприпустимими: «Я поважаю право кожного на проведення мирних зібрань, гарантованих Конституцією України. Водночас засуджую ескалацію свавілля і насильства під час проведення самої акції протесту в Києві, у тому числі застосування сили правоохоронцями та побиття журналістів. Силові методи вирішення цих питань не є раціональними. Як ніхто інший, я розумію, що діалог і консенсус у прийнятті рішення є єдиним шляхом до розвитку держави. Тому пропоную створити робочу групу за участі представників громадськості, народних депутатів, влади, незалежних журналістів, для вгамування пристрастей і прийняття виваженого правильного рішення».

У зверненні **Одеської обласної ради** до Президента України, політичних партій та українського народу щодо недопущення зруйнування конституційного ладу України депутати висловили підтримку обраного Україною зовнішньополітичного вектора, що базується на загальнолюдських цінностях та інтересах українського народу і має враховувати національні економічні інтереси та макроекономічну ситуацію.

Одеська обласна рада звернулася до Президента В. Януковича з проханням не допустити посягання на сталий розвиток української державності, розколу громадянського суспільства,



здійснення перешкод у функціонуванні державних органів, підприємств, установ, організацій особами, що мають на меті насильницьким шляхом дестабілізувати ситуацію у країні, чим ставлять під загрозу безпеку та суверенітет українського народу.

До політичних партій Одеська обласна рада звернулася з вимогою щодо припинення будь-яких посягань на конституційний лад України, пропаганди війни, насильства, порушень прав і свобод людини, закликів до перешкоджання роботі державних органів та посадових осіб, недопущення спекулювання темою європейської інтеграції, яка залишається пріоритетом у зовнішній політиці держави, в угоду своїх політичних амбіцій та як привід для розколу суспільства.

Одеські депутати закликали український народ до збереження національної єдності, консолідації та порозуміння у реалізації та захисті права України на самовизначення, цілісність і незалежність, а також не піддаватися впливу провокаторів.

**Миколаївська облрада** висловила «стурбованість ситуацією» та вирішила «вважати неприпустимими дії провокаторів, спрямованих на захоплення адміністративних приміщень органів державної влади та місцевого самоврядування та створення перешкод їх належної роботи».

Проти страйку та мітингів однозначно висловилася **Херсонська обласна рада**, яка не підтримала страйк і в зверненні зазначила: «Збій роботи уряду, навіть на кілька годин, може призвести до повного колапсу в економічній, фінансовій і банківській сферах. Завдання регіональної влади – не дозволити хоча б на годину зупинити роботу державних установ області, які відповідають за виплату пенсій, зарплат, тепло в наших будинках, наявність товарів, стабільність цін в магазинах і на ринках».

**Дніпропетровська обласна рада** у своєму зверненні до Президента України, Кабінету Міністрів і Верховної Ради зауважила, що вважає обґрунтованими і зваженими дії Президента та уряду України, «спрямовані на збереження економічної та політичної стабільності у державі». Депутати звертаються до В. Януковича з проханням вжити всі законні заходи щодо стабілізації порядку в країні, до громадян – керу-

ватись у своїх діях принципами законності, толерантності, громадянської свідомості та не піддаватися на провокації.

У зверненні депутатів Дніпропетровської обласної ради до Президента, Кабміну та Верховної Ради йдеться про підтримку політики керівників країни, необхідність забезпечення соціальних стандартів і стабілізації ситуації в державі. Зокрема, Дніпропетровська обласна рада звертається до Кабінету Міністрів України з пропозицією спрямувати свої дії на забезпечення гідних соціальних стандартів життя наших людей, керуючись виключно національними інтересами, інтересами збереження робочих місць, економічної стійкості держави, підвищенням економічного і виробничого потенціалу, а також на розробку та впровадження низки запобіжних заходів з метою захисту економіки та населення від можливих негативних ризиків, у тому числі відновлення торговельно-економічних відносин з Російською Федерацією та країнами СНД. Дніпропетровська обласна рада звертається до Президента України вжити всі законні заходи щодо стабілізації порядку в країні.

Депутати від Партії регіонів разом з комуністами одноставно проголосували за звернення. Опозиціонери ж вважають, що такі рішення обласних рад можуть бути використані з метою введення у країні надзвичайного стану. Вони виступили проти документа. Та це всього п'ять голосів. Інші опозиційні депутати з «Фронту змін» і БЮТ на сесію не з'явилися.

Звернення Дніпропетровської обласної ради до Президента України, Кабінету Міністрів та Верховної Ради про наведення порядку і стабілізації в країні відображає лише офіційну точку зору Партії регіонів та її союзників, повідомили в прес-службі Дніпропетровської обласної організації партії УДАР. «Ця заява не відображає думки жителів Дніпропетровської області про ситуацію в країні. Це лише офіційна точка зору Партії регіонів. У реальності ми бачимо спробу видати партійну пропаганду за думку виборців. Це некоректно», – заявила голова Дніпропетровської обласної організації партії УДАР О. Васильченко.

На думку УДАРу, Партія регіонів свідомо не згадує про побиття молоді співробітниками «Беркуту» на київському

Майдані в ніч з 29 на 30 листопада. А саме це послужило причиною виникнення масового протестного руху людей, які повстали проти свавілля правоохоронних органів. Закликаючи до стабільності, Партія регіонів замовчує, що як партія вона де-факто і стала фактором дестабілізації в країні.

Крім того, у зверненні повторені невдалі спроби пояснення краху євроінтеграційного курсу країни. «Президент і Кабінет Міністрів України відверто провалили підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Це факт, який нічим уже не виправдати. Офіційні заяви влади намагаються переконати нас у зворотному. Але «євромайдани» в Києві, містах України та за кордоном підтверджують: виборці не вірять Партії регіонів. І тому Угоду підпише новий Президент України і новий демократичний уряд», – зазначила О. Васильченко.

«Ескалацією політичного протистояння в країні» занепокоєні депутати **Харківської облради**. У заяві, яку вони ухвалили майже одностайно, жодної згадки про можливість запровадження в Україні надзвичайного стану. Заява засуджує провокації під час подій у столиці. Продовження протистояння, на думку харківських депутатів, завдає збитків вітчизняній економіці, його можна трактувати як спробу повалити конституційний лад.

Депутати Харківської облради заявили, що «далекоглядні та обачні кроки керівництва держави, спрямовані на захист національних інтересів, деякими гарячими головами були використані як привід для розпалювання неабияких пристрастей на вулицях і в розумах людей».

За словами голови Харківської обласної ради С. Чернова, «заявление Харьковского областного совета абсолютно в унисон позиции Президента Украины, евроинтеграционному курсу, прописанному в законе о внешней политике, ни в какое противоречие не входит».

**Донецька облрада** опублікувала на сайті звернення, у якому зазначено: «Вимоги про відставку уряду і Президента не мають нічого спільного з Конституцією України і волевиявленням жителів України, що висловили довіру всенародно обраному Президенту України Віктору Федоровичу Януковичу».

чу». А також виступила з вимогою до Президента «взяти ситуацію під контроль і повернути конституційний порядок у країні». Однак журналіст радіо «Свобода» в Донецьку зазначає, що цей текст звернення не був проголосований на сесії.

Незважаючи на всю складність політичної ситуації, **Донецька область** продовжує мирно трудитися, показуючи іншим регіонам приклад толерантності, витримки і здорового глузду. Це підкреслив у своєму виступі на позачерговій сесії облради голова Донецької облдержадміністрації А. Шишацький.

Звертаючись до представників депутатського корпусу, губернатор зазначив, що в країні запущений сценарій революції. «Сьогодні наші опоненти вважають, що на їхній вулиці настало “свято”. У країні економічна криза, яка посилюється соціальними протестами. Але ми на це “свято” не підемо! Наше завдання працювати. Ми повинні проводити зустрічі з людьми, пояснювати суспільству, як йдуть справи насправді, щоб розвінчувати нав’язуванні міфи», – сказав А. Шишацький.

Глава регіону також підкреслив, що Президент України В. Янукович діє в інтересах народу, і не допустить хаосу і беззаконня.

У свою чергу голова Донецької облради А. Федорук зазначив, що Донбас ніколи не стояв осторонь від подій, що відбуваються в державі. І зараз мешканці області дотримуються позиції розсудливості. У регіоні зберігається стабільність, у звичайному режимі працюють всі підприємства та державні структури. «Ми повинні вимагати від уряду зберегти територіальну цілісність України, не допустити її розколу, утримати конституційний лад в країні», – закликав спікер облради. Він також застеріг: «Ми можемо опинитися відкинутими на багато років назад в економічному і соціальному розвитку».

У зв’язку з політичною ситуацією в Україні депутати Донецької облради прийняли звернення до Президента та уряду України, у якому, зокрема, йдеться: «Ми просимо Президента захистити європейські цінності, які ми поділяємо – свободу слова, свободу зібрань...

Брати українці! Цей голос йде зі Сходу. Ми закликаємо весь український народ (від Львова до Луганська) не втрачати

нашого найбільшого надбання – єдності і не дозволити нам усім бути втягнутими в політичні розбрати. Донецька облрада вважає: ми – єдиний народ, ми – одна країна! Нам усім потрібна сильна, спокійна, європейська Україна!»

**Луганська облрада** ухвалила звернення, у якому закликала місцевих депутатів всіх рівнів «не скочуватись до участі у безглузких страйках» і запропонували зібрати у Києві всеукраїнський з'їзд депутатів усіх рівнів для обговорення ситуації. «Ми з повагою ставимося до позиції учасників акцій на підтримку євроінтеграції. Однак бачимо, як деструктивні і безвідповідальні дії опозиційних сил призводять до того, що мирні мітинги набувають провокаційний, насильницький характер», – ідеться у зверненні.

**Запорізька облрада** разом з районними та селищними радами ухвалила резолюцію, в якій вимагають від уряду «жорстких і рішучих дій, спрямованих на розблокування роботи органів державної влади». Також депутати заборонили місцевим політикам закликати до радикальних дій: «У разі, якщо наш заклик залишиться не почутим, ми залишаємо за собою право адекватно реагувати на їхні неадекватні дії», – ідеться у резолюції депутатів.

Найбільш радикальне звернення до Президента України ухвалила **Верховна Рада Автономної Республіки Крим**. Кримські депутати закликали Президента ввести в країні надзвичайний стан. «Діяльність деструктивних сил, що стягла до Києва своїх прихильників і паралізувала життя столиці, повинна бути негайно припинена. Закликаємо Вас, шановний Вікторе Федоровичу, вжити всіх доступних Вам заходів для відновлення громадського порядку, не зупиняючись, якщо цього вимагатиме ситуація, перед введенням надзвичайного стану», – ідеться у зверненні.

Проти запровадження надзвичайного стану висловилися представники фракції «Рух-Курултай».

Голова ВР АРК В. Константинов заявив, що «ніхто не має права безкарно порушувати громадський порядок, здійснювати агресивні дії по відношенню до представників правоохоронних органів, захоплювати адміністративні будівлі. Якщо

подібні дії оперативно і жорстко не будуть “присічені”, Україна зануриться в хаос, життя і безпеку наших громадян опиняться під реальною загрозою».

Отже, на регіональному рівні ситуація в столиці оцінюється неоднозначно, що потребує від центральної влади зваженості в діях і рішеннях, урахування регіональних особливостей у здійсненні державної політики та її грамотного інформаційного супроводу.

**С. Горовая, науч. сотр. ФПУ НБУВ,  
канд. наук по соц. коммуникациям**

## **Украина и Китай расширяют сотрудничество...**

Встречей с премьером Госсовета КНР Ли Кэцяном завершился визит Президента Украины В. Януковича в Китай. Как сообщают СМИ, глава Украинского государства заявил о благоприятных перспективах дальнейшего расширения украинско-китайского стратегического партнерства, выразил удовлетворение оживлением отношений между странами и успешным развитием диалога. Он также пригласил Ли Кэцяна посетить Украину с визитом. Китайский премьер принял приглашение, предложив министерствам иностранных дел двух стран согласовать сроки поездки.

В ходе визита В. Янукович провел переговоры с председателем КНР Си Цзиньпином и вице-премьером Госсовета КНР Ма Каем, встретился с председателем Постоянного комитета Всекитайского собрания народных представителей Чжан Дэцзяном. Таким образом, визит Президента Украины в Китай прошел на самом высоком уровне, несмотря на заявления украинской оппозиции о том, что его уровень якобы был понижен.

В четверг, 5 декабря, по итогам китайско-украинских переговоров В. Янукович и Си Цзиньпин подписали Договор о дружбе и сотрудничестве между Китаем и Украиной, а также Совместную декларацию о дальнейшем развитии стратегического партнерства (<http://telegraf.com.ua/ukraina/politika>)

/932986-vizit-viktora-yanukovicha-v-kitay-zavershilsya.html, 6.12.2013).

В ходе визита украинского Президента было заключено еще около десятка соглашений о сотрудничестве в научно-технической области, поставках украинских сои и ячменя в Китай, взаимодействию в области туризма, китайской традиционной медицины, энергоэффективности и энергосбережения, новых источников энергии, строительства промышленных объектов в Украине. В частности, в Крыму при содействии китайских компаний планируется строительство глубоководного порта. Китай также окажет помощь Украине в строительстве заводов по производству синтетического природного газа. По оценке украинской стороны, речь идет о привлечении примерно 8 млрд дол. инвестиций. «Подписанные сегодня документы расширяют экономическое сотрудничество. Мы еще не считали, сколько это будет в денежном эквиваленте, но раньше мы делали подсчеты, что речь идет примерно о 8 млрд дол. привлечения инвестиций в экономику Украины», – сообщил В. Янукович в Пекине (<http://news.finance.ua/ru/~1/2013/12/05/314328>, 5.12.2013).

В. Янукович заявил о поддержке Украиной китайской инициативы «Шелковый путь» по развитию транспортной инфраструктуры, наращиванию культурных обменов и экономических связей среди стран, через которые пролегал древний торговый путь (<http://korrespondent.net/business/economics/3274464-yanukovych-v-kytae-zaynteresovalsia-vossozdanyem-velykoho-shelkovoho-puty>, 5.12.2013). Следует напомнить, что попыткой активизации древнего торгового пути, соединяющего Восток и Запад, является программа Международного транспортного коридора Европа – Кавказ – Азия (TRASECA), который порой называется «новым шёлковым путём». Летом 1998 г. 12 стран Кавказа, Чёрного моря и Средней Азии, при поддержке США, достигли соглашения по созданию железнодорожного, морского, воздушного и автомобильного транспортного коридора из Китая и Монголии в Европу, в обход России. Секретариат программы находится в Баку.

В. Янукович в ходе своего визита также заявил о том, что «мы должны поднять уровень наших отношений на новый уровень, значительно активизировать и углубить стратегическое партнерство».

Вместе с тем Президент отметил, что возможности украинско-китайского сотрудничества в большой степени остаются неиспользованными и требуют основательного изучения и раскрытия: «На этом направлении уже сделаны определенные успешные практические шаги. Начинается реализация ряда двусторонних проектов в сельском хозяйстве, энергетике, развитии городской, транспортной и промышленной инфраструктуры с привлечением капитала, технологий и оборудования из Китая», – подчеркнул Президент.

Кроме того, В. Янукович отметил, что в Украине растет внутренний инвестиционный спрос. «Происходит постепенный рост поступлений внешних инвестиций. По состоянию на 1 октября текущего года общий объем привлеченных в экономику Украины прямых иностранных капиталовложений составил 56,6 млрд дол. и постоянно растет», – заявил он ([http://zn.ua/ECONOMICS/yanukovich-v-kitae-poobeschal-pomosch-ot-ukrainy-v-razvitii-velikogo-shelkovogo-puti-134316\\_.html](http://zn.ua/ECONOMICS/yanukovich-v-kitae-poobeschal-pomosch-ot-ukrainy-v-razvitii-velikogo-shelkovogo-puti-134316_.html), 5.12.2013).

Украинский Президент посетил Международное радио Китая (МРК), где запустил интернет-вещание на украинском языке. В. Янукович также побывал в административном центре северо-западной провинции Шэньси г. Сиань. Он посетил сианьское авиастроительное предприятие и осмотрел известный Музей Терракотовой армии первого императора Поднебесной Цинь Шихуанди.

В свою очередь премьер Государственного совета КНР Ли Кецянь отметил, что между Украиной и Китаем существует двухстороннее стратегическое сотрудничество, а также оценил визит В. Януковича в КНР как успешный. «Самое главное, что Ваш визит создает хороший фундамент для дальнейшего развития наших отношений и сотрудничества», – сказал Ли Кецянь (<http://rus.newsru.ua/ukraine/06dec2013/letiknam.html>, 6.12.2013).



Министр экономического развития и торговли Украины И. Прасолов в своем комментарии отметил, что наша страна получила четкие перспективы сотрудничества с китайской стороной в сфере разработки, производства и технического обслуживания авиационной техники, железнодорожного подвижного состава (в рамках Национального проекта «Воздушный экспресс»), строительства портовой инфраструктуры. По его словам, в ближайшее время будет активизировано сотрудничество между деловыми кругами сторон (<http://gigamir.net/news/economy/pub435349>, 6.12.2013).

Следует напомнить, что ранее первый вице-премьер-министр Украины С. Арбузов высказал убежденность, что визит В. Януковича в Китай станет переломным моментом в развитии торгово-экономического сотрудничества с Поднебесной (<http://news.finance.ua/ru/~1/2013/12/06/314377>, 6.12.2013).

В свою очередь политический эксперт, экс-депутат Верховной Рады Т. Черновил, комментируя визит Президента Украины в Китай, подчеркнул, что официальные итоги визита В. Януковича в Китай выглядят «смешно и глупо... Основное влияние на переговоры Украины с Китаем будет оказывать все-таки Россия. Россия – это серьезный партнер Китая, вместе с Китаем она входит в ШОС, куда Украина пока так и не вступила. Думаю, вряд ли российское руководство, когда обсуждаются крупные проекты между Россией и Китаем, не попросило бы Пекин притормозить переговоры с Киевом» (<http://regnum.ru/news/polit/1742056.html>, 6.12.2013).

Т. Черновил считает, что визит Президента Украины В. Януковича в то время, когда в Киеве проходят массовые беспорядки и, кроме того, в украинскую столицу приехали главы дипломатических ведомств стран ОБСЕ, является крупным стратегическим просчетом и показывает, что Украина настолько остро нуждается в деньгах, что ни о чем ином украинский лидер на сегодняшний день не может думать.

Лидер Радикальной партии, народный депутат О. Ляшко, в свойственной ему эксцентричной манере, комментируя цель визита Президента Украины в Китай, подчеркнул, что В. Янукович отдаст украинскую землю Китаю в обмен на кредиты.

Об этом он заявил, комментируя цель визита Президента Украины В. Януковича в Китай. «Мне стало известно, что в ходе визита В. Януковича в КНР будет подписано соглашение о передаче в аренду на 50 лет 3 млн га земли! Это даже больше, чем Киевская область», – сказал О. Ляшко. Он называет такой шаг «преступлением перед украинским народом» и объясняет его существенными проблемами в финансово-бюджетной сфере.

Народный депутат также полагает, что В. Янукович поехал в коммунистический Китай за «вдохновением». «Я знаю, почему еще он поехал в Китай – за “вдохновением”! За опытом площади Тяньаньмэнь, на которой в 1989 г. были убиты сотни людей – мирных демонстрантов!» – заявил О. Ляшко. Политик сравнил этот исторический факт с тем, что сегодня происходит в Украине (на «Евромайдане») (<http://ura-inform.com/ru/society/2013/12/05/oleg-ljashko-janukovich-otdast-ukrainskuju-zemlju-kitaju-v-obmen-na-kredity>, 5.12.2013).

В экспертной среде также комментируют визит Президента Украины в Китай. Так, президент Украинского аналитического центра А. Охрименко отметил, что сумма инвестиций, которые могут «зайти» в Украину, превышает 10 млрд дол. Президент хочет получить новые возможности для экспорта украинских товаров, в частности пшеницы, сказал эксперт. Также китайцы начнут реализовывать проекты в Украине. К примеру, летом анонсировали передачу в аренду 3 млн га земли в Днепропетровской, Херсонской областях и Крыму на 50 лет, считает А. Охрименко. «В Китае есть такое правило, что бизнесмены не могут ничего покупать у других стран без “благословения” их правительства. Важно им заручиться, чтобы экспортировать все, что выращиваем, – зерно, овощи, мясо и пр. Еще один ключевой момент. Нам дадут кредит в 5 млрд дол. (деньгами), который мы вернем зерном в течение пяти-семи лет зерном. Также мы совместно наладим производство в КНР самолетов АН-158. Китай ныне нуждается в около 6 тыс. самолетов для внутренних перевозок», – говорит эксперт (<http://korrespondent.net/business/economics/3274299-yanukovych-otpravylsia-v-kytai-za-mylylyardnymi-kredytamy-smu>, 4.12.2013).

Исполнительный директор бизнес-инкубатора ІНУВ Д. Подолев также считает, что сотрудничество со второй экономикой мира однозначно даст позитивный эффект для Украины. «Любые экономические контакты – это хорошее дело, – сказал эксперт. – А сотрудничество с такой громадной экономикой, как китайская, это очень интересно и выгодно для Украины».

Как сообщают СМИ, он отметил, что Китай заинтересован в Украине как воротах в Европу. Китайцы хотят развивать в Украине аграрные и энергетические программы.

В свою очередь, для украинских предпринимателей интересно поставлять на огромный китайский рынок продукцию сельского хозяйства – зерновые и мясо-молочную продукцию, а также продукцию машиностроения. Причем в Китае, по его словам, нет таких жестких стандартов, какие действуют в Евросоюзе, и это тоже привлекательный аспект для украинских производителей. «Экономика Китая находится на подъеме. Одним из подтверждений этого акта является то, что юань обошел евро в списке самых торгуемых мировых валют в 2013 г. Частный бизнес в Китае довольно жестко контролируется государством, поэтому пятилетний договор о дружбе и экономическом сотрудничестве, который планирует подписать в Пекине Президент Украины В. Янукович в ходе своего государственного визита [на 5.12.2013 известно, что Договор о дружбе и сотрудничестве между Украиной и КНР подписан (<http://www.president.gov.ua/news/29691.html>). – Ред.], станет важным условием для плодотворного экономического сотрудничества наших стран. Кроме того, речь идет о крупных китайских кредитах для развития украинской экономики», – резюмировал Д. Подолев.

Исполнительный директор Международного фонда Блейзера О. Устенко высказал мнение о том, что отказ Президента Украины В. Януковича от визита в Китай мог надолго закрыть доступ нашей стране к потенциалу второй по величине экономики мира. Как подчеркнул эксперт, КНР является второй по величине экономикой мира, колоссальный потенциал которой может использовать Украина. И для решения вопросов об инвестициях или получении кредитов необходимо личное

присутствие Президента. «Китай – это, прежде всего, договоренности на высшем уровне. Китайская Республика не работает, как любая другая обычная страна, когда можно отдельно встречаться с частным бизнесом и принимать решения относительно возможности инвестирования этого бизнеса в свою страну. Нельзя отдельно встретиться с китайскими предпринимателями и бизнесменами, пытаюсь провести рекламную или маркетинговую кампанию по Украине», – пояснил экономист (<http://daily.com.ua/articles/1/2013-12-184675.html>, 5.12.2013).

Эксперт отметил, что Китай хочет возродить Великий шелковый путь. А Украина как раз находится на этом пути, и китайцы рассматривают нас как площадку для увеличения своего присутствия в Европейском Союзе. «В случае подписания Украиной Соглашения об ассоциации с ЕС для Китая открываются новые возможности по открытию своих производств у нас, а в дальнейшем – целенаправленная продажа товаров в ЕС. В этой связи эксперт не исключает, что визит В. Януковича в Китай – это попытка минимизировать риски от подписания Соглашения об ассоциации с ЕС.

Следует отметить, что, исходя из сообщений СМИ, в большинстве своем эксперты очень положительно характеризуют визит Президента Украины в Китай. При этом есть и другие точки зрения с некой политической составляющей. Так, заведующий кафедрой истории стран Дальнего Востока СПбГУ профессор В. Колотов считает: «В. Януковичу жизненно необходимо получить китайские деньги. Сегодня он готов делать все, что угодно, чтобы добиться предоставления кредитов. Тем более что его текущее положение на посту Президента Украины весьма шаткое... Украина к проекту Великого шелкового пути никакого отношения не имела и никогда не будет иметь. Поэтому заявление главы Украины стоит рассматривать исключительно как попытку продлить свое существование на посту Президента».

Председатель правления украинского Центра прикладных политических исследований «Пента» В. Фесенко в своем комментарии отметил, что «проект Великого шелкового пути представляет конкуренцию российскому проекту Евразийского

союза, особенно в том случае, когда речь заходит о странах в Центральной Азии... Это старая игра Президента Украины: игра на противоречиях. Если раньше он балансировал между Россией и Западом, Россией и Европейским Союзом, то теперь он пытается втянуть сюда Китай» (<http://www.gazeta.ru/business/2013/12/05/5785109.shtml>, 5.12.2013).

Директор Центра «Третий сектор» А. Золотарев считает, что «Президенту Украины В. Януковичу необходимо поддерживать культ стабильности. Очевидно, мотивацией того, что он не перенес визит в Китай, было желание показать, что Президент владеет ситуацией» (<http://regnum.ru/news/polit/1741397.html>, 6.12.2013).

В то же время о положительных тенденциях и перспективах во взаимоотношениях между Украиной и Китаем свидетельствуют и сообщения СМИ о том, что Украинский союз промышленников и предпринимателей договорился о сотрудничестве с Китайской ассоциацией международных подрядчиков. А Госконцерн «Укроборонпром» рассматривает возможность привлечения товарных кредитов у китайских компаний для модернизации своих предприятий. В частности, во время встречи генерального директора «Укроборонпрома» С. Громова с руководством оборонно-промышленной компании Poly Technologies были обсуждены перспективы сотрудничества в области создания и модернизации бронетанковой техники, высокоточных средств поражения, совместной разработки перспективных систем вооружений, в частности в сфере судостроения. Также обсуждался вопрос сотрудничества «Укроборонпрома» с китайскими партнерами в военно-технической сфере.

Примечательным выглядит также и то, что, по подсчетам специалистов украинского Министерства доходов и сборов, с начала 2013 г., по состоянию на сентябрь, объем товарооборота между Украиной и КНР, по сравнению с аналогичным периодом прошлого года, возрос почти на 17 % и составил порядка 7,3 млрд дол. США. Следует, однако, подчеркнуть, что, имея в виду экономический потенциал Китая и благоприятные, ускоренные перспективы его развития, а также с точки зрения глобальной стратегии, темпы роста этого товарооборота могли бы быть и большими.

---

## **ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА**

*Голова Верховної Ради України В. Рибак провів коротку зустріч із заступником генерального секретаря Служби зовнішніх дій ЄС Х. Шмідт.*

Під час зустрічі сторони обмінялися думками щодо шляхів врегулювання ситуації в Україні.

Обидві сторони були одностайні в тому, що єдиним варіантом урегулювання спірних питань є проведення переговорів за участі всіх сторін. Х. Шмідт при цьому підкреслила, що Євросоюз надзвичайно зацікавлений у тому, щоб усі проблеми були вирішені саме в такий спосіб (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 6.12).*

\*\*\*

*Перший заступник Голови Верховної Ради України І. Калетнік провів зустріч із делегацією Національних зборів Соціалістичної Республіки В'єтнам, очолюваною заступником голови Національних зборів Гуїнь Нгок Шоном.*

І. Калетнік підкреслив, що «В'єтнам завжди був для України дружньою країною», відзначивши, що «українсько-в'єтнамський діалог значно активізувався в останні роки».

Він нагадав, що, починаючи з 2011 р., відбувся ряд зустрічей: офіційні візити до Соціалістичної Республіки В'єтнам здійснили Президент України В. Янукович, а також Прем'єр-міністр М. Азаров; на 2014 р. заплановано державний візит президента Соціалістичної Республіки В'єтнам Чіонг Тан Санга до України. «Наскільки мені відомо, зараз це питання продовжує опрацьовуватись в'єтнамською стороною», – сказав він.

Крім того, за словами першого заступника Голови парламенту, якщо на рівні вищого керівництва наших держав співробітництво триває доволі активно, то співробітництво між парламентами наших країн ще має значний потенціал для розвитку. «Співпраця й міжпарламентський діалог між Україною і В'єтнамом потребує активізації, інтенсивнішої

взаємодії і на рівні керівництва наших парламентів, і на рівні парламентських груп дружби. Перший і єдиний візит керівника вищого законодавчого органу нашої держави до В'єтнаму відбувся лише у 2010 р. За його результатами були створені міжпарламентські групи дружби між Україною і В'єтнамом, зараз до складу нашої групи входить 31 народний депутат», – зазначив І. Калетнік.

Він додав, що необхідно продовжити практику обміну візитами на рівні голів парламентів двох країн – для обміну досвідом і спільного вирішення питань, що становлять взаємний інтерес.

У свою чергу, заступник голови Національних зборів В'єтнаму висловив вдячність українській стороні «за допомогу і в роки війни, і в мирному будівництві» та високо оцінив дружбу між нашими країнами, спільну підтримку на міжнародній арені. Він наголосив, що мета візиту делегації Національних зборів В'єтнаму до України – розвиток двосторонньої співпраці. При цьому Гуїнь Нгок Шон висловив готовність В'єтнаму «бути мостом між Україною і країнами Південно-Східної Азії». Він передав запрошення Голові Верховної Ради України й першому заступнику Голови Верховної Ради України відвідати В'єтнам у 2015 р. на міжпарламентському форумі.

«Приємно відзначити, що між нашими країнами відсутні будь-які суперечності з основних питань міжнародної політики», – підкреслив І. Калетнік (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 5.12*).

\*\*\*

***Україна й Соціалістична Республіка В'єтнам мають тенденцію до поступового збільшення двостороннього товарообігу.*** Про це під час зустрічі в Києві із заступником Голови Національних зборів Соціалістичної Республіки В'єтнам Гуїнь Нгок Шоном заявив перший заступник Голови Верховної Ради, член ЦК Президії КПУ І. Калетнік.

За його словами, у 2012 р. взаємний товарообіг досяг 443 млн дол. США. «За дев'ять місяців цього року ми вже ба-

чимо зростання на 25 % порівняно з попереднім роком йі обсяги взаємної торгівлі – у майже 380 млн дол. США», – зазначив І. Калетнік.

Він додав, що в Україні й Соціалістичної Республіки В'єтнам існує великий потенціал для розвитку торговельно-економічного співробітництва. «Я маю на увазі можливість підписання угоди про зону вільної торгівлі між Україною й Соціалістичною Республікою В'єтнам. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України підготувало загальний аналіз можливих наслідків укладення такої угоди. Він говорить про те, що запровадження зони вільної торгівлі буде вигідним для обох країн», – сказав перший заступник Голови парламенту. І пояснив, що «протягом перших двох років після укладення угоди очікується зростання обсягів українського експорту до Соціалістичної Республіки В'єтнам майже на 750 млн дол. Збільшення обсягів в'єтнамського імпорту до України, у свою чергу, прогнозується на рівні 430 млн дол.»

«У двосторонніх відносинах між двома країнами завжди провідну роль відіграє ступінь розвитку торговельно-економічного співробітництва. Вважаю, що ми повинні пришвидшити переговорний процес у цьому напрямі, що дасть змогу в майбутньому поліпшити темпи економічного зростання обох держав», – підсумував перший заступник Голови парламенту (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 5.12).

\*\*\*

***2–3 грудня 2013 р. в Тбілісі відбулося шосте засідання Парламентської асамблеї ГУАМ, у якому взяла участь українська парламентська делегація на чолі із заступником Голови Верховної Ради України Р. Кошулинським.***

Перебуваючи з офіційним візитом у Тбілісі, заступник Голови Верховної Ради України провів зустрічі з головою Парламентської асамблеї ГУАМ, заступником голови парламенту Грузії З. Абашідзе, заступником голови парламенту Молдови О. Бодругом, віце-маршалком Сейму Республіки Польща Ц. Грабарчиком і членами делегації



Балтійської асамблеї (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 5.12).

\*\*\*

***Комітет у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів не підтримує проект закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).***

У законопроекті (реєстр. № 2885) визначаються особливості фінансування, матеріально-технічного, науково-методичного забезпечення спеціальних навчальних закладів, а також специфіка підготовки, соціальні гарантії й пільги працівників у сфері спеціальної освіти.

Під час обговорення цього питання на засіданні комітету 4 грудня 2013 р. членами комітету й громадськістю інвалідів акцентовано увагу на тому, що на сьогодні на виконання Конвенції про права інвалідів Україна взяла курс на впровадження інклюзивного навчання дітей з інвалідністю, тобто включення їх до загального процесу навчання, а не на забезпечення спеціальної освіти, що призводить до їх штучної ізоляції в суспільстві (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Комітет з питань національної безпеки і оборони рекомендує Верховній Раді прийняти за основу та в цілому проєкти законів про чисельність Збройних сил України на 2013 і 2014 р.***

Законопроектом (реєстр. № 3656) пропонувалося затвердити чисельність Збройних сил України станом на 31 грудня 2013 р. в кількості 168 201 особа, у тому числі 125 482 військовослужбовці.

Проектом передбачається, що приведення чисельності ЗС України до затвердженої цим законом здійснюватиметься з дотриманням вимог Закону України «Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних сил України, та членів їхніх сімей», а також що поза чисельністю Збройних

сил у 2013 р. утримуватиметься до 2400 осіб, які проходять службу у військовому резерві.

На засіданні комітету запропоновано внести до проекту зміни техніко-юридичного характеру:

– прибрати поділ проекту на розділи, змінивши нумерацію пунктів і передбачивши набрання чинності законом останнім пунктом;

– у п. 1 проекту слова «168 201 особа, у тому числі 125 482 військовослужбовці» замінити словами «до 168 201 особи, у тому числі до 125 482 військовослужбовців».

Законопроектом (реєстр. № 3657) пропонувалося затвердити чисельність Збройних сил України станом на 31 грудня 2014 р. у кількості 157 456 осіб, у тому числі 119 166 військовослужбовців.

Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді за результатами розгляду законопроектів у першому читанні прийняти їх за основу та в цілому як закони, внівши до їхніх текстів вищенаведені зміни (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 9.12*).

\*\*\*

*Комітет у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів підтримує проект закону про внесення змін до Закону України «Про дошкільну освіту» щодо доступності навчання для дітей з особливими освітніми потребами та дітей з інвалідністю.*

На засіданні комітету 4 грудня 2013 р. зазначалося, що законопроектом (реєстр. № 2594а) передбачено внесення змін до Закону України «Про дошкільну освіту» щодо законодавчого закріплення положень зі створення відповідних умов для організації інклюзивного виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами й дітей з інвалідністю в дошкільних закладах освіти.

Зокрема, положеннями законопроекту пропонується визначити:

– одними з основних завдань законодавства України про дошкільну освіту є забезпечення права дітей з особливими

освітніми потребами й дітей з інвалідністю на доступність і безоплатність здобуття дошкільної освіти переважно за місцем проживання та забезпечення необхідних умов функціонування розвитку системи дошкільної освіти, що враховують індивідуальні потреби дитини;

– принципами дошкільної освіти є доступність освітніх послуг, що надаються системою дошкільної освіти, у тому числі й для дітей з особливими освітніми потребами і для дітей з інвалідністю; повага до прав дітей, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами й дітей з інвалідністю, на збереження своєї індивідуальності,

– можливість створення в дошкільних навчальних закладах умов для використання жестової мови;

– повноваження дошкільного навчального закладу щодо забезпечення реалізації права дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей, у тому числі пов'язаних з інвалідністю, на здобуття дошкільної освіти в інклюзивному навчальному середовищі, архітектурно доступному середовищі тощо (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 6.12).

\*\*\*

***Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин розглянув питання щодо затримання прав осіб, затриманих за участь в акціях протесту 30 листопада – 1 грудня 2013 р. у Києві.***

Під час засідання 5 грудня члени комітету висловили занепокоєння «фактами жорстокого поводження з людьми і масовим порушенням прав людини під час розгону мирних зібрань 30 листопада – 1 грудня 2013 р., а також під час проведення досудового слідства й оперативно-розшукових дій стосовно затриманих і потерпілих учасників цих подій».

Заслухавши інформацію заступника Генерального прокурора України Ю. Ударцова, прокурора Києва М. Бескишко, заступника начальника слідчого управління ГУ МВС України в Києві О. Шеремета, уповноваженого з прав людини В. Лутковської, а також представників осіб, затриманих за участь в акціях протесту, комітет ухвалив рішення:

«1. Тримати на контролі хід розслідування кримінальних справ, порушених за фактами подій, що мали місце 30 листопада та 1 грудня 2013 р. в частині дотримання прав осіб, які були затримані за участь у цих акціях.

2. Сформульовані запитання народних депутатів – членів комітету, зокрема стосовно законності створення спецпідрозділу МВС України “Беркут”, його залучення до припинення мирних акцій, направити до Міністерства внутрішніх справ України та Генеральної прокуратури України з метою надання вичерпної відповіді, на яку комітет відреагує.

3. Визначити представників, які будуть відвідувати місця несвободи (зокрема, СІЗО) з метою моніторингу дотримання прав людини.

4. Проаналізувати отриману на засіданні інформацію правоохоронних органів і спрямувати зусилля для активізації ними об’єктивного та неупередженого розслідування усіх кримінальних справ.

5. Направити до Генеральної прокуратури України матеріали, оприлюднені під час засідання комітету, і вимагати належного та оперативного реагування на них.

6. Визнати роботу правоохоронних органів станом на 5 грудня 2013 р. щодо розслідування кримінальних справ недостатньою» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 6.12).*

\*\*\*

***Комітет з питань правової політики провів засідання, на якому розглянуто ряд законопроектів.***

Зокрема, рекомендовано парламенту направити на доопрацювання проекти законів про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» (щодо оформлення спадщини у сільських населених пунктах, де немає нотаріуса) (реєстр. № 2187а) і про внесення змін до деяких законів України щодо оформлення відумерлої спадщини (реєстр. № 2220а).

Також на засіданні комітет розглянув 43 проекти законів і постанов на відповідність вимогам Конституції України.

Зокрема, комітетом було визнано такими, що суперечать Основному закону України, законопроекти:

- про звання «Місто воїнської слави» (реєстр. № 1094);
- про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо впровадження смертної кари як виду покарання) (реєстр. № 2128);
- про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення заходів протидії екстремістській діяльності) (реєстр. № 2600а);
- про Державне бюро розслідувань України (реєстр. № 3042);
- про внесення змін до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (щодо вдосконалення процедури виконання рішень і пропозицій Європейського суду з прав людини) (реєстр. № 3075);
- про антикорупційну перевірку чиновників усіх рівнів (реєстр. № 3121);
- про внесення зміни до ст. 5 Закону України «Про судовий збір» (щодо Державного агентства рибного господарства) (реєстр. № 3645) (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 5.12).

## **ВИКОНАВЧА ВЛАДА**

*Перший Президент України Л. Кравчук звернувся до Президента України В. Януковича з пропозицією започаткувати загальнонаціональний круглий стіл для знаходження компромісу в ситуації, що виникла, і запросити до участі в ньому представників і влади, і опозиції.*

В. Янукович підтримав цю ініціативу. На його переконання, такий круглий стіл може стати майданчиком для порозуміння.

На 10 грудня, за пропозицією Л. Кравчука, запланована зустріч чотирьох президентів для обговорення найважливіших питань, що стоять перед країною.

Зустріч буде транслюватися в ефірі одного з національних каналів. Про час трансляції буде повідомлено додатково (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2013. – 9.12).*

\*\*\*

***У Пекіні підписано ряд українсько-китайських документів.***

Президент України В. Янукович і голова Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпін у Пекіні підписали Договір про дружбу і співробітництво між Україною і КНР. Договір є ключовим політичним документом і відображає основні засади й принципи розвитку українсько-китайських відносин стратегічного партнерства і співробітництва як на двосторонній основі, так і в рамках багатосторонніх механізмів, а також містить перелік пріоритетних сфер розбудови практичної співпраці.

Глави держав також підписали Спільну декларацію України і Китайської Народної Республіки про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства. Декларація відображає досягнуті сторонами основні домовленості стосовно подальшого розвитку співробітництва. Зокрема, ідеться про розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною й Китаєм, активізацію міждержавного політичного діалогу на вищому рівні, підтвердження позицій двох країн з найбільш актуальних питань міжнародного життя. Крім того, у документі зафіксовано факт затвердження главами двох держав Програми розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР на 2014–2018 рр.

Крім того, у присутності глав держав підписані двосторонні документи.

Міжурядова угода про економіко-технічну співпрацю.

Протокол фітосанітарних та інспекційних вимог щодо експорту сої з України до КНР між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Генеральною адміністрацією нагляду за якістю, інспекції та карантину КНР дає можливість експортувати українські соєві боби до Китаю, відкриває нові можливості в реалізації українсько-китайських інвестиційних проектів в аграрному секторі України та

збільшенні присутності вітчизняної аграрної продукції на ринку КНР.

Протокол фітосанітарних та інспекційних вимог щодо експорту ячменю з України до КНР між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Генеральною адміністрацією нагляду за якістю, інспекції та карантину КНР дає можливість експортувати український ячмінь до Китаю, відкриває нові можливості в реалізації українсько-китайських інвестиційних проектів в аграрному секторі України та збільшенні присутності вітчизняної аграрної продукції на ринку КНР.

Меморандум щодо взаєморозуміння між Міністерством охорони здоров'я України та Державною адміністрацією КНР з традиційної медицини щодо співробітництва в галузі традиційної китайської медицини сприятиме розвитку двостороннього співробітництва в галузі традиційної китайської медицини (ТКМ) шляхом створення лікувально-діагностичного центру ТКМ в Україні та надання відповідних медичних послуг, професійної підготовки фахівців, а також розвитку законодавчої бази, стандартизації та обміну інформацією в галузі ТКМ.

Договір про співробітництво у сферах енергоефективності, енергозбереження та відновлюваних джерел енергії між Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України та Китайською експортно-кредитною страховою корпорацією (SINOSURE) створює правові засади співпраці у сфері енергоефективності, енергозбереження та поновних джерел енергії, включаючи надання підтримки, у межах чинного законодавства, інвесторам і суб'єктам господарювання, які діють у зазначеній сфері. Крім того, документом передбачається надання корпорацією SINOSURE послуг українським і китайським підприємствах згаданої галузі з кредитування й страхування.

Рамковий контракт на виконання проекту будівництва об'єктів блоку № 11 ПАТ «Шахтоуправління «Покровське»» передбачає участь компанії «Мінметалз інжиніринг ко. ЛТД» у будівництві нової шахти в рамках шахтного поля, що розробляється групою «Донецьксталь» у Червоноармійську

(Донецька область), як генерального підрядника, з подальшим залученням фінансування від китайських банків. Сума контракту – 247 млн дол. Термін дії контракту – 2,5 роки, термін фінансування – до 9,5 років.

Рамкова угода про реалізацію проектів у галузі відновлювальної енергетики між ТОВ «Грінтек енержі», Китайською національною групою корпорацій будівельних матеріалів і Китайською експортно-кредитною страховою корпорацією (SINOSURE) визначає основні засади й передумови залучення прямих інвестицій і проектного фінансування з КНР у будівництво та розвиток проектів у галузі відновлювальної енергетики в Україні встановленою потужністю понад 1 ГВт.

Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів і Національною туристичною адміністрацією КНР про сприяння груповим туристичним поїздкам китайських туристів до України уможливорює включення китайською стороною нашої держави до Переліку країн, рекомендованих для відвідування організованими групами китайських туристів, і надає можливість істотно збільшити потік туристів з Китаю до України з відповідним зростанням надходжень до державного бюджету України.

Також під час II українсько-китайського бізнес-форуму було підписано двосторонні документи.

Угода про співробітництво між Українським союзом промисловців і підприємців та Китайською асоціацією міжнародних підрядників спрямована на збільшення обсягів торговельно-економічного й інвестиційного співробітництва, забезпечення максимально сприятливого клімату для діяльності українських підприємств на території Китаю та китайських підприємств на території України, а також створення умов для активізації інвестиційної співпраці між Україною й Китаєм і роботи українсько-китайських спільних підприємств.

Меморандум щодо співробітництва у сфері розробки, виробництва та технічного обслуговування авіаційної техніки спрямований на розширення співпраці в авіаційній сфері щодо виготовлення, проектування і використання авіаційних



агрегатів ПАТ «ФЕД» та розвиток проекту вертолітних двигунів розробки і виробництва АТ «Мотор-Січ».

Меморандум про взаєморозуміння щодо співпраці зі створення рухомого складу в рамках національного проекту «Повітряний експрес» між Китайською національною корпорацією машинної індустрії, Державним підприємством «Дирекція з будівництва та управління національного проекту “Повітряний експрес” та інших національних інфраструктурних об’єктів Київського регіону» й ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» укладено з метою визначення напрямів співробітництва сторін щодо виробництва, закупівлі, постачання двигунів та інших товарів і обладнання для виготовлення моторвагонного рухомого складу, необхідного для реалізації національного проекту «Повітряний експрес». Меморандум також окреслює домовленості сторін щодо визначення ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» партнером проекту. Підписання документа сприятиме активізації українсько-китайських економічних відносин і дасть змогу відновити обсяги виробництва рухомого складу України.

Контракт між ПАТ «Ніжинський жиркомбінат» та «Сіночем Гуандонг Ко. ЛТД» передбачає поставки олії лляної (нерафінованої та рафінованої) до Китайської Народної Республіки у 2014–2015 рр.

Меморандум між українською компанією «Київгідроінвест» і китайською компанією ВІСІМ щодо будівництва глибоководного порту в Криму (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 6.12).

\*\*\*

*У Пекіні під головуванням Президента України В. Януковича й голови Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіна відбулися переговори української та китайської делегацій.*

«Я впевнений, що той високий рівень взаєморозуміння, якого досягнуто між нашими країнами за останні роки, сприяє проведенню не тільки конструктивних переговорів в усіх напрямках двосторонньої співпраці, а й створює всі передумови для їх значної активізації», – наголосив В. Янукович.

Він зазначив, що під час переговорів у вузькому колі було обговорено динаміку наповнення змістом двосторонніх відносин у найближчій перспективі. «Найважливіше, що у нас є, це фундамент довіри», – підкреслив Глава Української держави.

У свою чергу Сі Цзіньпін назвав Президента України «великим другом» китайського народу: «Ви внесли позитивний вклад у стратегічне партнерство, дружбу між нашими народами. Я це високо ціную».

Голова КНР також зауважив, що під час переговорів було досягнуто важливих домовленостей і відбувся обмін думками з ключових питань китайсько-українських відносин. «Я готовий і далі обмінюватися з вами думками щодо питань усебічної співпраці», – підкреслив Сі Цзіньпін (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 6.12).

\*\*\*

*Президент України В. Янукович телефоном поспілкувався з президентом Європейської комісії Ж. Баррозу й Генеральним секретарем ООН Бан Кі-муном.*

Під час розмови сторони обговорили питання поточної співпраці, внутрішньополітичну ситуацію в Україні та підходи до її вирішення (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Президент України В. Янукович привітав хліборобів Вінницької області з намолотом п'ятого мільйона тонн зерна.* «Сердечно вітаю вас із визначною трудовою перемогою – намолотом 5 млн т зернових на жнивях 2013 р. Ваше досягнення є беззаперечним прикладом самовідданої праці, вірності хліборобським традиціям і сприяє зростанню добробуту наших співвітчизників», – ідеться у вітанні Глави держави.

Президент побажав хліборобам і їхнім родинам міцного здоров'я, щастя, благополуччя та нових вагомих здобутків в ім'я народу України (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 6.12).

\*\*\*

*Президент України В. Янукович ухвалив рішення перенести запланований на наступний тиждень офіційний візит до Республіки Мальта у зв'язку з необхідністю зосередження уваги на внутрішньополітичних питаннях (Офіційне інтернет-представництво Президента України ([www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)). – 2013. – 6.12).*

\*\*\*

*Під час робочої зустрічі в Сочі президентів РФ й України В. Путіна і В. Януковича питання про можливість приєднання України до Митного союзу не порушувалося. Про це заявив прес-секретар президента РФ Д. Песков, повідомляє «РІА Новості».*

«Президенти Росії та України В. Путін і В. Янукович на зустрічі минулої п'ятниці в Сочі не обговорювали можливість вступу України до Митного союзу», – зазначив Д. Песков. За його словами, сторони обговорили двосторонні відносини й підготовку до засідання російсько-української міждержавної комісії в Москві.

Також В. Путін і В. Янукович розглянули поточний стан і перспективи двостороннього співробітництва у фінансово-кредитній сфері.

Крім того, Д. Песков повідомив, що на зустрічі В. Путіна і В. Януковича в Сочі вдалося зблизити позиції в енергетичній сфері, «але остаточної домовленості поки немає» (*Економічна правда* ([www.epravda.com.ua](http://www.epravda.com.ua)). – 2013. – 7.12).

\*\*\*

*Представник МВС України поінформував Комітет Ради Європи про ситуацію в державі.*

Рішення Європейського комітету з кримінальних проблем з офіційною позицією України направлено до країн-членів Ради Європи. Крім того, ситуація, що склалася в країнах Європи навколо використання можливостей соціальних мереж для підбурення молоді до правопорушень під час участі в різноманітних масових акціях, буде розглянута на наступному засіданні комітету.

У період 2–5 грудня цього року в штаб-квартирі Ради Європи (Страсбург, Франція) відбулося 65-те пленарне засідання Європейського комітету з кримінальних проблем. У ньому як представник України взяв участь заступник начальника управління міжнародних зв'язків МВС України О. Ілляшенко.

Під час засідання комітету він поінформував делегатів із 47 країн Ради Європи, а також країн-спостерігачів (США, Ватикану, Мексики, Канади, Ізраїлю та Японії) щодо останніх подій в Україні, пов'язаних із призупиненням Україною підготовки до підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Зокрема, учасників засідання було поінформовано про ті заходи, що вживаються правоохоронними органами України відповідно до чинного законодавства для утримання ситуації в країні під контролем. Інформація представника України була взята до відома й знайшла своє відображення у п. 15 Підсумкового документа Європейського комітету з кримінальних проблем.

Крім того, комітет розглянув питання щодо проведення у Страсбурзі у 2014 р. Міжнародної конференції на тему: «Насилля у містах». Під час цієї конференції планується обговорення питання щодо втягування підбурювачами через Інтернет, соціальні комунікації та інші технології неповнолітніх як найбільш вразливої частини населення, у правопорушення, пов'язані із застосуванням насилля. «У зв'язку із сьогодняшніми подіями в Україні це питання також є актуальним і для нашої держави», – підкреслив представник України в Європейському комітеті з кримінальних проблем.

Слід зауважити, що виступ представника МВС України відображає офіційні позиції МВС України й Міністерства закордонних справ України, висловлені міністром внутрішніх справ України В. Захарченком і міністром закордонних справ Л. Кожарою під час їхньої зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Дж. Пайеттом і послом ЄС в Україні Я. Томбінським (*Урядовий портал* ([http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=246906491&cat\\_id=244277212](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246906491&cat_id=244277212)), – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Правительственная делегация во главе с первым вице-премьер-министром Украины С. Арбузовым посетит Брюссель.*** Об этом сообщили в правительстве.

Основной задачей поездки станет продолжение переговоров относительно отдельных аспектов имплементации Соглашения об ассоциации. Ранее посещавшая Европу техническая рабочая группа уже собрала всю необходимую информацию для подготовки расчетов и более детального анализа соглашения о создании зоны свободной торговли с ЕС. При этом анализ производится по каждой товарной позиции с активным привлечением отраслевых экспертов и представителей реального сектора.

На основании этих сведений правительственная делегация совместно с европейскими коллегами разработает так называемую Дорожную карту переговоров. Как накануне в эфире ТРК «Украина» сообщил С. Арбузов, расчеты будут представлены европейской стороне. «Дорожная карта переговоров, где мы должны полностью включить все расчеты экономические, понятные Европе, и пошаговое решение этого вопроса. То есть мы должны положить в Дорожную карту наши действия, с привязкой к срокам, что сейчас и происходит», – заявил первый вице-премьер-министр.

Эксперты подчеркивают, что после того, как Дорожная карта переговоров будет составлена, можно будет с точностью определить дату подписания Соглашения об ассоциации с ЕС (*Главком (<http://glavcom.ua/news/171592.html>). – 2013. – 9.12).*

\*\*\*

***Україні для підтримки платіжного балансу необхідно залучити позики на суму не менше 10 млрд дол.*** Про це повідомив перший віце-прем'єр С. Арбузов в ефірі Першого національного каналу.

«Нам пропонували 610 млн євро», – сказав він на зустрічі зі студентами для обговорення підсумків переговорів з ЄС. С. Арбузов пояснив, що потреба в такому фінансуванні виникла у зв'язку з різким падінням експорту в Росію, погіршен-

ням ситуації на інших товарних ринках і закриттям зовнішніх ринків запозичень для України. «Я звернувся з проханням підтримати нас позикою, Європа погодилася, але була зроблена помилка – ми не поклали це на папір», – пояснив перший віце-прем'єр причину прийнятого рішення про паузу в підписанні Угоди з ЄС.

За його словами, відсутність фінансової допомоги в зазначеному ним розмірі могло б призвести до дефолту країни. «Найстрашніше, що сталося, – ми не підписали 29-го (листопада. – Ред.). Підпишемо наступного 29-го, підпишемо через місяць, два...» – зазначив С. Арбузов.

Нагадаємо, Євросоюз кілька років тому дав обіцянку про виділення Україні 610 млн євро, проте кожного разу пов'язував виділення цих коштів з рядом умов (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~/1/2013/12/09/314524>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Міністр закордонних справ України Л. Кожара відвідав Посольство Південно-Африканської Республіки й здійснив запис у жалобній книзі у зв'язку зі смертю колишнього президента Південно-Африканської Республіки Н. Мандели (Урядовий портал ([http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=246906160&cat\\_id=244276429](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246906160&cat_id=244276429)). – 2013. – 9.12).*

## ПОЛІТИКА

*У Києві розпочалася зустріч В. Януковича і трьох попередніх президентів, яка має стати першим кроком до широкого круглого столу. Про це «Українській правді» повідомила прес-секретар В. Ющенко І. Ваннікова.*

«Зустріч чотирьох президентів уже почалась. Цю зустріч треба розглядати як перший крок до організації загальнонаціонального круглого столу за участі президентів,

ініціативи “1 грудня”, опозиції, молоді та представників громадянського суспільства», – розповіла вона.

Тим часом ні опозиційні партії, ні їхні лідери ще не отримували запрошень на круглий стіл. У прес-службі УДАРу заявили, що жодних запрошень від Президента не отримували. Не запрошував В. Янукович і самого В. Кличка. Щоправда, від ініціатора круглого столу экс-президента Л. Кравчука В. Кличко отримав пропозицію до діалогу, проте жодних конкретних дат чи місць у ній зазначено не було.

Депутат від «Свободи» І. Сиротюк запевнив, що його партія та її лідер О. Тягнибок також не були запрошені на діалог з В. Януковичем (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***Круглий стіл з обговорення пропозицій громадськості щодо відновлення політичної стабільності в Україні відбудеться 10 грудня в 14:00 в Палаці «Україна».*** Про це йдеться в анонсі, поширеному «Інтерфакс-Україна».

«З ініціативи першого Президента Л. Кравчука відбудеться засідання загальнонаціонального круглого столу з обговорення пропозицій громадськості щодо відновлення політичної стабільності в Україні, суспільного миру і спокою», – сказано в повідомленні.

«У засіданні візьмуть участь лідери громадської думки, представники української влади, політичних партій, широкої громадськості, профспілкових організацій, засобів масової інформації, студентського руху, експертного середовища, творчої, наукової громадськості», – зазначили в агентстві. «До участі у заході запрошені лідери опозиційних партій, активні учасники проєвропейської громадської акції, яка проходить на столичному майдані Незалежності», – уточнюється в повідомленні.

При цьому участь у круглому столі Президента В. Януковича та інших экс-президентів – В. Ющенко і Л. Кучми – не заявлена. На офіційному сайті Президента теж про цю подію

---

нічого не повідомляється (*Українська правда* ([www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua)). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***Заступник держсекретаря США В. Нуланд приїде в Україну для переговорів з урегулювання ситуації, що склалася в країні.***

Про приїзд В. Нуланд повідомив посол США в Україні Дж. Пайетт на зустрічі дипломатів з лідерами опозиційних фракцій у неділю ввечері (8 грудня. – Ред.). За словами джерел, приїзд В. Нуланд очікується у вівторок, 10 грудня.

Нагадаємо, з цією ж метою голова європейської дипломатії К. Ештон відвідає Київ 10–11 грудня для переговорів із Президентом України В. Януковичем.

5 грудня В. Нуланд під час візиту в Україну відвідувала «Євромайдан» (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/12/09/314536>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Віце-президент США Дж. Байден попередив Президента В. Януковича про неприпустимість застосування насильства.*** Як повідомляє сайт Білого дому, у Дж. Байдена в понеділок (9 грудня. – Ред.) відбулася телефонна розмова з Президентом В. Януковичем.

«У телефонній розмові віце-президент Дж. Байден висловив В. Януковичу глибоке занепокоєння з приводу ситуації в Україні та зростаючого потенціалу для насильства, – ідеться в повідомленні на сайті Білого дому. – Віце-президент підкреслив необхідність негайної деескалації ситуації й започаткування діалогу з лідерами опозиції щодо досягнення консенсусу для вироблення шляху України вперед. Він зазначив, що насильство не має місця в демократичному суспільстві і воно несумісне зі стратегічними відносинами між Україною та США».

Дж. Байден також «підтвердив тверду підтримку з боку США європейських прагнень України» і «привітав прихильність Президента В. Януковича щодо дотримання цього шляху».



Крім того, Дж. Байден підтримав майбутні візити верховного представника ЄС К. Ештон і заступника держсекретаря США В. Нуланд до Києва (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005767>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Віце-канцлер Німеччини, міністр закордонних справ Г. Вестервелле застерігає українську владу від насильства у відповідь на протести.* Про це Г. Вестервелле заявив у понеділок, 9 грудня, у Мадриді, повідомляє МЗС Німеччини.

«Свобода думки й зібрання повинні бути захищені всіма державними органами; протести не повинні використовуватися як привід для вчинення актів насильства, – сказав Г. Вестервелле. – Кримінально-процесуальне законодавство, безумовно, не є правильним інструментом для пошуку гарного рішення».

Віце-канцлер Німеччини також назвав «згубним» шлях «придушення, погроз чи насильства з будь-якого боку». За словами Г. Вестервелле, демонстрація в минулі вихідні на майдані Незалежності в Києві ще раз «показала прагнення українського народу до Європи» (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005769>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Freedom House вважає, що єдиним шляхом виходу з кризи в Україні є відставка Президента В. Януковича.* Про це йдеться в прес-релізі організації, опублікованому на сайті.

«Подальше використання українською владою сили має призвести до негайного введення цільових санкцій США і Європейським Союзом проти українських урядовців, які відповідають за такі дії, – сказано в заяві. – Freedom House також закликає Президента В. Януковича піти у відставку як шлях запустити президентські вибори – єдиний несилловий шлях до закінчення демонстрацій. Міжнародна спільнота має стояти поряд з демократичними сподіваннями тих сміливих

українців, які вийшли на вулиці» (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005768>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**9 грудня станом на 20:20 в Києві:**

- перехрестя Хрещатика й Хмельницького – перекрито рух транспорту, кордони внутрішніх військ;
- перехрестя Прорізної й Пушкінської – перекрито рух транспорту, кордони внутрішніх військ;
- перехрестя Шовковичної й Богомольця – рух транспорту перекрито внутрішніми військами, стоїть «Беркут»;
- вул. Банкова, під АП – перекрита повністю;
- перехрестя Інститутської і Садової – повністю перекрито рух у бік ВР;
- перехрестя Інститутської і Шовковичної – рух Інститутською перекрито внутрішніми військами, Шовковична в бік ВР повністю перекрита автобусами;
- вул. Липська від Інститутської в бік ВР – перекрита повністю;
- перехрестя Інститутської і пров. Кріпосного – стоять намети, повністю оточені внутрішніми військами й ГУМВС, є загін «Беркуту»;
- перехрестя Грушевського й пров. Кріпосного – Грушевського вниз перекрита повністю внутрішніми військами, ГУМВС, стоять намети, в інший бік – перекритий рух, стоять дві пожежні машини;
- Верховна Рада – намети, мітинг ПР, ГУУМВС (?#*євромайданSOS?* (<https://www.facebook.com/EvromaidanSOS>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***По информации интернет-издания «Версии», киевляне возмущены неудобствами, которые для жителей города создают участники евромайдана.***

Пожилые люди жалуются, что вынуждены часами добираться в нужное место из-за перебоев в работе общественного

транспорта, бригады скорой помощи не могут своевременно попасть на вызовы к пациентам, а автомобилисты, которые работают в центре Киева, часами стоят в пробках и вынуждены оставлять машины подальше от мест массовых акций и беспорядков. Об этом в блиц-опросе телеканалу «Рада» рассказали опрошенные в центре Киева горожане.

«Я очень отрицательно отношусь к таким митингам. То, что сейчас происходит, – это не цивилизация, это незаконно. Митинг – это митинг, но устраивать по ночам цыганскую ночлежку в центре Киева это уже неправомерно. Нам сейчас нужно в больницу и не знаем, попадем туда или нет», – рассказала в блиц-интервью пожилая женщина. Ее муж добавил, что в ходе массовых беспорядков рядом с их домом был разграблен магазин (*Versii.com* (<http://www.versii.com/news/292999>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***В ночь на вторник, 10 декабря, правоохранители перешли к активным действиям на улицах, граничащих с основными административными зданиями.*** «Беркут» и солдаты внутренних войск разобрали баррикады возле Администрации Президента, Кабинета Министров и Верховной Рады.

Как сообщает Громадське.ТВ, в ряды митингующих проникли провокаторы, которые размахивали палками и применили в сторону правоохранителей слезоточивый газ. Правоохранители щитами оттесняли митингующих с блокпоста в сторону баррикад.

Сообщается, что палаточный городок митингующих, стоявший на улице Лютеранской, уже снесен. При этом неизвестные в штатском, якобы находящиеся под защитой милиции, разбирают баррикады на улице.

Как сообщил прибывший к митингующим лидер ВО «Свобода» О. Тягнибок, отступление не прошло бескровно и для митингующих, и для правоохранителей.

По данным радио «Свобода», силовики, которые пришли на угол Лютеранской и Банковой, изначально вели себя сдержан-

но. В ВО «Свобода» сообщали, что несколько депутатов от Партии регионов, которые пришли к блокпосту, призывали их организовать митингующих и вернуться на майдан Незалежности. Однако после того, как народный депутат фракции ВО «Свобода» А. Ильенко призвал собравшихся не отступать, силовики пошли в наступление. Как сообщает Тижень.УА, раньше к баррикадам на Лютеранской приехали грузовые машины с военными номерами, а также строительный кран.

Кроме того, УНН со ссылкой на радио «Свобода» сообщает, что неизвестные разобрали блокпост УДАРа на пересечении улиц Богомольца и Шелковичной.

Ранее сообщалось, что милиция уничтожила баррикады и палатки на улице Грушевского возле Дома офицеров (*Korrespondent.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***В ніч з 9 на 10 грудня силовики зачистили останні барикади, що були поблизу Адміністрації Президента.***

Близько 2:45 дець 200 силовиків почали зачищати барикади на розі вулиць Шовковичної й Богомольця.

Співпробітники МНС розрізали дерев'яні огорожі бензопилою. Частина барикад було складено на самоскид. На місці подій перебував В. Кличко. Також там був помічений керівник столичного «Беркуту» С. Кусюк.

Мітингувальники опору не чинили, бо були оточені з усіх боків силовиками. Постраждалих немає (*Українська правда* ([www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Після зачистки від «євромайданівців» урядовий квартал заблокували силовики.***

Офіційна причина розгону «Євромайдану» з урядового кварталу – мітингувальники заважали проїзду людей. Але після розгону безпосередньо силовики заблокували вулиці не гірше, ніж мітингувальники. У кварталі стоїть 20 автобусів силовиків і створено вже близько п'яти кордонів. «Прості машини» на територію не пускають, пропускають лише елітні

автомобілі й людей з посвідченнями (*Українська правда* ([www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua)). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***10 грудня активісти «Євромайдана» з 6:00 пікетують будинок голови КМДА О. Попова.***

На розі вулиці Ахматової й Дніпровської набережної перебуває близько сотні людей, передає «ЛІГАБізнесІнформ».

Основна вимога пікетувальників до глави КМДА – відмовитися від заборони мирних акцій у центрі Києва і від примусового розгону учасників «Євромайдану», що перебувають в адміністративних будівлях. Протестувальники принесли з собою вже складені заяви від імені КМДА в судові інстанції.

Пікетники звинувачують О. Попова у створенні передумов для силового нападу на мирних протестуючих «Євромайдану» через його звернення до органів МВС щодо встановлення ялинки й льодової ковзанки, заяви до суду про заборону використання приміщень Київради і проведення масових зібрань в Києві (*Українська правда* ([www.pravda.com.ua](http://www.pravda.com.ua)). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***Івано-Франківська обласна рада на позачерговій сесії має намір забрати в облдержадміністрації делеговані їй радою повноваження, передає кореспондент УНН.***

«Ми будемо забирати повноваження і висловлювати недовіру обласній державній адміністрації. Тому ви маєте прийти і вмотивувати тих депутатів, які ще вагаються, які ще думають», – сказав на вечірньому віче на підтримку столичного «Євромайдану» керівник регіонального Штабу національного спротиву, депутат Івано-Франківської облради В. Попович. Він закликав жителів області прийти і чисельно своєю позицією переконати депутатів облради.

При цьому В. Попович нагадав, що Львівська і Тернопільська облради уже прийняли такі рішення. Зазначимо, на порядку денному сесії одне питання – «Про позицію

обласної ради щодо подій в Україні» (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***Во вторник, 10 декабря, в Страсбурге состоится заседание Европейского парламента, где обсудят ситуацию в Украине и рассмотрят резолюцию по недавним событиям.***

Об этом председатель Комитета парламентского сотрудничества Украина – ЕС, евродепутат П. Коваль заявил во время пресс-конференции в Институте им. Горшенина.

«Сегодня в 15:00 начнется дискуссия в Страсбурге по ситуации в Украине. У нас есть специальная резолюция, за которую будут голосовать в среду. Во вторник еще будут дополнения к резолюции, но все будет зависеть от того, что происходило на Майдане ночью, какая ситуация будет на сегодняшнее утро», – сказал П. Коваль (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 10.12).

\*\*\*

***В МВД заявили, что грубых нарушений общественного порядка не зафиксировано, а мероприятия проводятся исключительно по решению Окружного административного суда столицы, сообщил начальник управления массовых и спортивных мероприятий департамента общественной безопасности МВД О. Матвейцов.***

По его словам, принято судебное решение о разблокировании проезжих частей в центральной части Киева. «Во время зачитывания судебными исполнителями решения суда работники милиции в присутствии представителей коммунальных служб обеспечивали охрану общественного порядка», – отметил О. Матвейцов и подчеркнул, что участники «Евромайдана» уже освободили часть улицы Грушевского в районе Европейской площади, а также на углу Лютеранской и Круглоуниверситетской.

Представитель МВД также добавил, что в настоящее время судебные исполнители зачитывают решение суда в других заблокированных митингующими частях центра столицы (*Главком* (<http://glavcom.ua/news/171600.html>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**9 грудня близько 18:00 невідомі озброєні люди в масках і шоломах проникли в редакції щоденної газети «Вечірні вісті», онлайн-телебачення INTV і новинного сайту Cenzor.net.**

Ці засоби масової інформації належать представникам опозиційної партії «Батьківщина». Нападники були одягнені подібно до спецназу «Беркут». Нападники забрали сервери, що містять бази даних ЗМІ і підключення до Інтернету. У «Вечірніх вістей» також було вилучено деякі документи (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 10.12).

\*\*\*

**А. Яценюк заявляє, що Президент В. Янукович запрошує лідерів політичних сил на круглий стіл через «Беркут».**

«Крім того, що В. Янукович запрошує на круглий стіл через “Беркут” і внутрішні війська, він дав ще одну вказівку. Щойно проведене захоплення офісу політичної партії “Батьківщина”», – заявив він на брифінгу у Штабі національного спротиву на Майдані.

А. Яценюк зазначив, що працівники спецпідрозділу розтрощили серверну кімнату. У приміщеннях, де знаходились редакції газети «Вечірні вісті» і сайту «Цензор.нет» розбите все обладнання (у «Цензор.нет» вилучили обладнання. – Ред.). «Проводяться обшуки, виламуються двері по всьому офісу “Батьківщини”», – сказав А. Яценюк, повідомляє прес-служба «Батьківщини».

«Це, я так розумію, додаток В. Януковича до проведення круглого столу. Оце є ціна його пропозицій», – сказав він (*Українська правда (http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005734/)*. – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**Штурм офіса «Батьківщини» – неприемлемая для Европы практика. Об этом написал на своей странице в Twitter министр иностранных дел Швеции К. Бильдт.**

«Тревожные новости о штурме вооруженными бойцами офиса оппозиционной партии “Батьківщина”», – написал

К. Бильдт. По его словам, это является «абсолютно неприемлемым в европейском обществе» (*Главком* (<http://glavcom.ua/news/171594.html>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Как информирует интернет-издание «Версии», предварительный анализ информации, находящейся на изъятых в офисе партии «Батьківщина» серверах, доказывает, что за всеми крупными провокациями последних дней стоял А. Турчинов.* Об этом сообщил источник в Службе безопасности Украины, подразделения которой и производили изъятие.

«Переписка, сценарии для провокаторов уличных беспорядков, чеки об оплате их услуг... А ведь разбор и анализ всех находящихся на серверах документов только начался. Это не только шокирующая информация, но и безапелляционная доказательная база, которая может грозить обвинениями по весьма серьезным статьям. Фактически это весь девятый раздел Уголовного кодекса Украины (преступления против общественной безопасности. – Ред.): от терроризма до умышленного уничтожения или повреждения объектов», – сообщил источник в СБУ. По его словам, имея на руках такие доказательства, власть вряд ли будет милостива к зачинщикам погромов и драк, жертвами которых стали десятки людей (включая сотрудников правоохранительных органов) (*Версии* (<http://www.versii.com/news/293003/>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Лидер фракции «Свобода» О. Тягнибок заявляет о прибытии на территорию Украины представителей российских спецслужб и полиции для организации беспорядков.* Об этом он заявил на брифинге в пресс-центре в Доме профсоюзов.

«Для координации действий по организации массовых беспорядков прибыли специалисты соответствующего уровня ФСБ и полиции Российской Федерации. Они уже находятся на территории Украины», – заявил он.

Кроме внутренних войск и МВД Украины, «есть группы представителей спецподразделений» и сейчас неизвестно, что



это за спецподразделения. «Они находятся в автобусах, за темными стеклами, и они вооружены боевым оружием», – заявил О. Тягныбок.

По словам лидера ВО «Свобода» составы всех правоохранительных структур, «которые выполняют свои полномочия на железнодорожном вокзале, в аэропорту, вооружаются сейчас табельным оружием». Он подчеркнул, что данная информация, «уже проверена» (Главром (<http://glavcom.ua/news/171540.html>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Дніпродзержинський правозахисник В. Купрій подав до Вищого адмінсуду України позов про визнання протиправною бездіяльність президента В. Януковича щодо подій, які відбулись у Києві на майдані Незалежності і біля адміністрації президента відповідно 30 листопада і 1 грудня. Про це правозахисник повідомив сьогодні «Радіо Свобода».*

За його даними, він також вимагає у суду зобов'язати В. Януковича відправити у відставку міністра внутрішніх справ В. Захарченка, негайно звільнити затриманих під час сутичок і покарати винних у жорсткому поводженні з мирними демонстрантами.

В. Купрій заявив, що, відповідно до ст. 102 і 104 Конституції України, президент України є, зокрема, гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина, які зобов'язався обстоювати під присягою. Правозахисник вважає, що таким чином Конституція зобов'язує В. Януковича застосувати надані йому повноваження і ухвалити рішення про відставку міністра внутрішніх справ.

«Частина 2 ст. 45 Закону України “Про Кабінет Міністрів України” визначає, що члени Кабінету міністрів України особисто несуть відповідальність за стан справ у доручених їм сферах державного управління. Тобто міністр В. Захарченко повинен нести особисту відповідальність за керівництво МВС та дії своїх підлеглих. Для захисту порушених прав учасників акції протесту та гарантування додержання Конституції України президент України був зобов'язаний застосувати по-

вноваження, надані йому п. 10 ст. 106 Конституції України, а також п. 1 ч. 1 ст. 18 Закону України “Про Кабінет міністрів України” і прийняти рішення про відставку міністра внутрішніх справ В. Захарченка. Також відповідач повинен був вжити заходів для негайного звільнення протиправно затриманих демонстрантів, а також покарання винних осіб», – йдеться у позові.

За законом, у триденний термін суд зобов’язаний відкрити провадження в справі. Якщо цього не станеться, вважає В. Купрій, з’являється право на безпосереднє звернення до Європейського суду з прав людини.

«І є велика ймовірність, що на прохання опозиційних депутатів і народу України справа проти В. Януковича може бути розглянута в Європейському суді з прав людини вже наступного року», – сказав В. Купрій (*Radio Свобода* ([http://www.radiosvoboda.org/content/article/25194952.html?fb\\_action\\_ids=536411649783468&fb\\_action\\_types=og.recommends&fb\\_source=message&action\\_object\\_map=%5B1435081330039715%5D&action\\_type\\_map=%5B%22og.recommends%22%5D&action\\_ref\\_map](http://www.radiosvoboda.org/content/article/25194952.html?fb_action_ids=536411649783468&fb_action_types=og.recommends&fb_source=message&action_object_map=%5B1435081330039715%5D&action_type_map=%5B%22og.recommends%22%5D&action_ref_map))). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Учасники форуму депутатів рад усіх рівнів і громадськості Луганської області вимагають від В. Януковича «негайно вжити всі необхідні заходи для відновлення законності в Україні».* Про це йдеться у зверненні до Президента і народу, яке поширила прес-служба Луганської облорганізації Партії регіонів.

Вони висловили «надзвичайну стурбованість загостренням ситуації в Україні». На думку депутатів «мирні акції зусиллями радикально налаштованих політиків переросли в агресивну, руйнівну силу, готову знищувати, топтати не тільки пам’ятники, а й саму Україну».

Усіх учасників акцій вони закликали повернутися додому, в сім’ї.

Депутати заявили, що «від імені двох з половиною мільйонів жителів Луганської області висловлюють повну

підтримку позицію президента і уряду» (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua/news/2013/12/9/7005730/>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**Екс-голова АП Ющенко В. Балоба закликав депутатів від ПР вплинути на президента В. Януковича щоб запобігти силовому розгону «Євромайдану».** Про це він написав на своїй сторінці у Facebook.

«Колеги з фракції ПР, знаю серед вас є адекватні люди, які мають вплив на президента. Зараз вам потрібно зробити все можливе, щоб не допустити бійні в центрі столиці серед білого дня.

Оскільки опозиція, моральні авторитети, Захід, суспільство вичерпало майже всі аргументи. Якщо він не прислухається до голосу розумних людей, то у нього має бути присутнім, принаймні, інстинкт самозбереження. Не дай Бог, якщо сніг Майдану стане червоним – тоді рятувати вже буде нічого», – написав нардеп (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2013/12/09/314547>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**9 грудня народний депутат Л. Оробець у своєму відкритому зверненні до політичних лідерів ЄС закликала негайно ввести персональні санкції проти В. Януковича, його сім'ї, підтримуючих його олігархів і корумпованих високопосадовців.** Про це депутат написала на своїй сторінці у Facebook.

«В. Янукович уже парафував з Путіним угоду про передачу України у Митний Союз, формально чи неформально. Це загальновідомий факт. ...

...Янукович свій остаточний вибір уже зробив. Він іде в клуб пожиттєвих диктаторів і тягне за собою Україну, як свою власність. За два з половиною тижні наростаючого протесту він не зробив нічого, крім зухвалого ігнорування. Зате не припиняються хакерські атаки на незалежні ЗМІ, які в Україні залишились тільки в Інтернеті.

Його державні органи тим часом калічать громадян, арештовують активістів “за крадіжки мобільних телефонів”, суди

виносять чотирьом різним людям, кожен з яких скалічений поліцейськими і не може самостійно стояти в суді, вироки про затримання на два місяці, відмовляючись від порук і застав будь-якого розміру.

Зараз українська влада вся являє собою один суцільний моноліт, який керується з одного центру. Немає ні слідування закону, ні дискусій, ні страху відповідальності. Немає ніякого поділу на виконавчу, законодавчу і судову. Усе абсолютно керується з одного центру – офісу В. Януковича.

Зате олігархи, які привели В. Януковича до влади, свій вибір на користь нового залізного занавісу не зробили. Їхні підприємства експортують на західні ринки, вони позичають гроші на Заході, вони і їхні діти живуть в Європі. Вони – єдині, до чієї думки прислухається В. Янукович, і єдині, хто можуть змусити його почути мільйон чоловік на вулиці. Тільки страх арешту капіталів може щось змінити. ...

...Я закликаю Вас, як чесних людей і досвідчених політиків – не ставайте співучасниками злочинів В. Януковича, не беріть участь у фарсі під назвою “переговори” чи “круглі столи”. Без персональних фінансових санкцій це 100 % пуста трата грошей Ваших платників податків, Вашого часу та енергії.

Сцени, які розгоряться якщо В. Янукович зможе придушити протести, будуть нагадувати Іспанію за Франко чи Чилі за Піночета. І відповідальність за це лежатиме на кожному з вас, на тих, хто сповідуючи цінності свободи і гуманізму, так і не знайшов у собі мужності зробити правильні речі. Які дуже прості і очевидні.

...Єдиною ефективною передумовою предметних і результативних переговорів з В. Януковичем про політичне врегулювання є персональні санкції щодо грошей і майна його, його оточення і підтримуючих його олігархів. За умови арешту рахунків хоча би одного корумпованого політика, на руках якого кров, радикально поміняє результативність і предметність переговорів. Ми, українські громадяни, дуже добре знаємо цих людей (<https://www.facebook.com/lesyaorobets/posts/631606790208570>). – 2013. – 9.12).

*3 початку 2013 р. територіальними органами Держсільгоспінспекції України проінспектовано на експорт 26,7 млн т продукції, зокрема 21,8 млн т – зернових, з яких пшениці – 6,9 млн т, 3,1 млн т – олійних та 1,7 млн т – продуктів переробки.* Про це УНН повідомили у прес-службі відомства.

На початок грудня поточного року в Україні зібрано 77,6 млн т зернових та олійних культур, а це на 19,8 млн т або 34 % більше ніж на відповідний період минулого року.

Валовий збір пшениці становить 23,1 млн т, що на 6,7 млн т більше ніж у минулому році. Зокрема, на сертифіковані зернові склади надійшло 9,7 млн т пшениці. Продовольчої пшениці групи А надійшло 7 056 426 т, пшениці групи Б – 1 114 544 т. Це на 2,6 млн т більше, ніж у 2012 р. Найбільше продовольчої пшениці заготовлено в Полтавській, Вінницькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Одеській і Харківській областях.

За даними ДП «Держреєстри України», яке підпорядковано Держсільгоспінспекції України, на 3 грудня цього року в Україні обліковується 780 сертифікованих зернових складів, що відповідають вимогам Технічного регламенту зернового складу. Їх загальна потужність становить 32 343 тис. т. Залишки на таких складах становлять 19 905 тис. т, або 59 %. У тому числі, залишки пшениці – 4 037 тис. т, з яких пшениці для продовольчих потреб – 3 725 тис. т (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*За 10 місяців поточного року вугільні підприємства України реалізували продукції на суму майже 40 млрд грн.* Про це йдеться в останніх матеріалах Державної служби статистики України, повідомляє УНН.

Згідно з даними Держстату, за січень – жовтень поточного року в Україні було реалізовано кам'яного та бурого вугілля на загальну суму 39 млрд 410 млн 800 тис. грн. Обсяги ре-

алізації вугілля становлять 4,3 % від загальних обсягів реалізованої промислової продукції в Україні за зазначений період.

Як раніше повідомляв УНН, вугільні підприємства Донецької області в листопаді виконали план з видобутку на 128,3 %, додатково добувши 724,2 тис. т вугілля (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**За січень – жовтень 2013 р. промислові підприємства хімічної галузі України реалізували продукції на загальну суму понад 42 млрд грн.** Про це йдеться в останніх Державної служби статистики, повідомляє УНН.

Згідно з даними Державної служби статистики, в порівнянні з січнем 2013 року було реалізовано продукції на загальну суму 42 млрд 176 млн 700 тис. грн. Обсяги реалізації хімічної продукції становлять 4,6 % від загальних обсягів реалізованої промислової продукції в Україні за зазначений період.

Як раніше повідомляв УНН, за 10 місяців поточного року промисловими підприємствами Луганщини, що займаються виробництвом хімічних речовин та хімічної продукції, було реалізовано продукції на загальну суму 5 млрд 909 млн 367,2 тис. грн.

При цьому, з 2010 по 2013 рр. на Луганщині підприємства хімічної галузі промисловості збільшили обсяги реалізованої продукції вдвічі – з 4 млрд 452 млн 700 тис. грн у 2010 р. до 7 млрд 786 млн 700 тис. грн у 2012 р. (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

**За січень – жовтень 2013 р. промислові підприємства України реалізували продукції на загальну суму понад 900 млрд грн.** Про це йдеться в останніх даних Державної служби статистики, повідомляє УНН. Згідно з даними Держстату, за 10 місяців поточного року промисловими підприємствами України було реалізовано продукції на загальну суму 910 млрд 253 млн 600 тис. грн.

Як раніше повідомляв УНН, за 10 місяців поточного року промисловими підприємствами Донеччини було реалізовано продукції на загальну суму 169 млрд 622 млн 112,8 тис. грн.

Зокрема, за 10 місяців поточного року промисловими підприємствами Донеччини, що займаються виробництвом хімічних речовин і хімічної продукції, було реалізовано продукції на загальну суму 7 млрд 224 млн 227,5 тис. грн.

Нагадаємо, у I кварталі 2013 р. Донецький казенний завод хімічних виробів реалізував продукції на загальну суму більш ніж 13 млн грн.

«За три місяці поточного року ДКЗХВ реалізував продукції на загальну суму 13 млн 627 тис. грн, у тому числі промислові вибухові речовини на суму 7 млн 727 тис. грн, роботи з утилізації звичайних видів боєприпасів непридатних для подальшого використання і зберігання на загальну суму 1 млн 573 тис. грн, іншої продукції на суму 4 млн 327 тис. грн», – повідомили у прес-службі підприємства (*Українські Національні Новини (<http://www.unn.com.ua>)*. – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Наразі в Україні виявлено близько 3 тис. об'єктів, які не мають відповідних документів для будівництва.*** Про це в коментарі УНН сказав Держархбудінспекції О. Рибак.

Він зазначив, що більшість незаконних об'єктів будівництва виявлені в результаті планових і позапланових перевірок, однак велика кількість звернень надходить і від громадськості.

«Сьогодні переважна більшість перевірок, які проводять наші інспектори, все ж таки стосується більш масштабних об'єктів III, IV та V категорій складності. Це як правило громадські споруди, багатоквартирні житлові будинки. Однак водночас до нас звертаються люди, громадські організації, правоохоронні органи із повідомленнями і за допомогою таких повідомлень ми також виявляємо об'єкти самовільного будівництва», – розповів О. Рибак.

Він також додав, що наразі розроблено проект постанови Кабінету Міністрів щодо порядку знесення самочинно збудо-

ваних об'єктів будівництва. «Згідно з проектом документа, після виявлення об'єкту самочинного будівництва інспектор видає особі, яка здійснила таке будівництво, припис про усунення порушень з визначенням строку для добровільного виконання припису. Якщо ця особа протягом визначено часу добровільно не привела об'єкт будівництва до вимог законодавства, інспекція архітектурно-будівельного контролю подає позов до суду. За рішенням суду самочинно збудований об'єкт підлягає знесенню з компенсацією витрат, пов'язаних із знесенням об'єкта, за рахунок особи, яка здійснила таке самочинне будівництво», – пояснив О. Рибак (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*За 10 місяців поточного року підприємства Донеччини, що займаються добувною промисловістю та розробленням кар'єрів, реалізували продукції майже на 30 млрд грн.* Про це йдеться в останніх даних Головного управління статистики у Донецькій області, повідомляє УНН.

Згідно з даними управління статистики, за період січня – жовтня в регіоні було реалізовано продукції добувної промисловості на суму 29 млрд 397 млн 777 тис. грн.

Як раніше повідомляв УНН, за період січня – вересня в Донецькій області було реалізовано продукції добувної промисловості на суму 26 млрд 152 млн 82,2 тис. грн (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

*Останнім часом споживання природного газу (імпортного та власного видобутку) в Україні всіма категоріями споживачів (без урахування технологічного газу) неухильно скорочувалося.*

Як стало відомо ZN.UA з достовірних джерел, споживання газу становило з 1 січня по 30 листопада, тобто за 11 місяців: 2011 р. – 48,5 млрд куб. м, 2012 р. – 44,1 млрд куб. м, 2013 р. – 40,6 млрд куб. м. Таким чином, тенденція до скорочення газоспоживання в Україні очевидна, пише видання.



Населення і бюджетні організації при цьому спожили: у 2011 р. – 16 млрд куб. м, в 2012 р. – 15,1 млрд куб. м і майже стільки ж за 11 місяців 2013 р. – 15 млрд куб. м.

Імпорт газу з Польщі та Угорщини за 11 місяців 2013 р. становив 2,1 млрд куб. м газу.

Імпорт «Нафтогазом» «газпромівського» газу в режимі поточних контрактних закупівель для споживання становив за 11 місяців 2013 р. близько 11 млрд куб. м.

Транзит газу через територію України за 11 місяців становив: у 2011 р. – 92,9 млрд куб. м, у 2012 р. – 73,1 млрд куб. м, у 2013 р. – 75,7 млрд куб. м (*Економічна правда* ([www.epravda.com.ua](http://www.epravda.com.ua)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Ежегодно для выполнения ремонтно-путевых работ «Укрзалізниця» закупает у отечественных производителей материалы верхнего строения пути на сумму более 3 млрд грн.*** Об этом сообщили в главном управлении путевого хозяйства «Укрзалізниця». Как отметил начальник главного управления путевого хозяйства УЗ Е. Юрковский, такие заказы – поддержка отечественных предприятий. Сегодня на железных дорогах Украины используются новые, более совершенные типы рельсовых скреплений, рельсов, новые конструкции бесстыковых стрелочных переводов и других элементов верхнего строения пути. Для их производства и последующего внедрения путейцы тесно сотрудничают не только с изготовителями, но и с научными организациями.

Среди основных производителей, с которыми сотрудничает УЗ – металлургический комбинат «Азовсталь», торговый дом «Дружковские металлические изделия», Старокопачинский и Коростенский заводы железобетонных шпал, Гниванский завод спецжелезобетона, ГП «Управление промышленных предприятий», Рава-Русский и Новомосковский шпалопропиточные заводы, а также Керченский и Днепрпетровский стрелочные заводы. Загруженность отечественных предприятий железнодорожными заказами зависит от годового объема выполнения тех или иных ремонтно-путевых работ.

Потребность в продукции для ремонта значительно превышает годовой объем финансирования, который «Укрзалізниця» способна осуществлять самостоятельно (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 9.12).

## **ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ**

*Скорочення валового внутрішнього продукту (ВВП) в Україні вийшло до рівня 0,6 %, заявив урядовий уповноважений з питань співпраці з Росією, країнами СНД, Євразійського економічного співтовариства та іншими регіональними об'єднаннями В. Мунтіян під час телемосту в понеділок, 9 грудня.*

«Що стосується сьогоденного стану: у нас втрат ВВП “мінус” 0,6 %, хоча ми планували, що вийдемо на зростання», – сказав він. У зв'язку з цим В. Мунтіян підкреслив важливість забезпечення політичної стабільності в процесі вирішення економічних проблем.

За даними Державної служби статистики, ВВП України падає V кварталів поспіль. У III кварталі 2013 р. темп зниження (по відношенню до аналогічного кварталу попереднього року) прискорився до 1,5 % з 1,3 у II і 1,1 % – у I кварталах цього року порівняно з III кварталом 2012 р.

Водночас президент В. Янукович наприкінці листопада висловив сподівання, що за підсумками року економіка країни вийде в нуль або буде невелике зростання.

Як повідомлялося, зростання ВВП України в 2012 р. сповільнилося до 0,2 % з 5,2 роком раніше. При цьому, якщо в I і II кварталах минулого року економіка зростає на 2,2 і 3 % відповідно, то в III і IV кварталах спад становив 1,3 і 2,5 % відповідно.

Держбюджет-2013 побудований на прогнозі зростання реального ВВП 3,4 % і номінального до 1576 млрд грн за інфляції 4,8 %, тоді як МВФ погіршив оцінку зростання української економіки в 2013 р. з 3,5 % до нуля, а ЄБРР очікує

зниження української економіки на 0,5 % (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~/1/2013/12/09/314569>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Вартість реалізації проекту «Південний коридор», завданням якого є забезпечення подачі газу в південні регіони Росії і морську магістраль Південний потік в обхід України, значно подорожчала, демонструють матеріали «Газпрому».***

Якщо ще на початок року бюджет проекту оцінювався 509,585 млрд р., то після недавнього перегляду інвестпрограми він оцінюється вже в 738,542 млрд р. Інвестиції поточного року в реалізацію цього будівництва збільшено на 32 % – до 109 млрд р. – насамперед у прокладку лінійної частини – зростання на 15 %.

Загальний бюджет інвестпрограми «Газпрому» на 2013 р. з освоєння збільшений з 705,41 до 1026,105 млрд р.

У тому числі витрати на об'єкти капітального будівництва у сфері транспортування газу зростуть на 31 % – до 385 млрд р. Витрати цього року на Бованенково-Ухта збільшаться на 40 % – до 144 млрд р. на тлі триразового зростання витрат на будівництво компресорних станцій (до 63 млрд р.) і 14-відсоткового скорочення інвестицій в прокладку лінійної частини (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2013/12/09/314555>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Криза у фінансовій системі України можлива тоді, коли кілька фінансових гравців відчують реальну загрозу для своїх капіталів і почнуть їх виводити на Захід.*** Таку думку висловив економіст В. Лановий на прес-конференції.

«У нас є загроза зриву, і вона не пов'язана з революцією, а вона пов'язана з тим, що кілька гравців захочуть вивести гроші. От якщо загроза буде реальною для них, для втрати їхніх рахунків, грошей, то вони намагатимуться вивезти зараз кошти, долари, чи євро і відкачати західніше. І тоді у нас буде фінансова криза, типу військової ситуації», – пояснив експерт.

На думку В. Ланового, велика концентрація капіталу у деяких осіб несе серйозну небезпеку для фінансової стабільності.

Разом економіст О. Сугоняко закликав населення не панікувати і не вдаватися до різких кроків. «Незрозуміло, що буде завтра, я вважаю, що панікувати не можна зараз, тому що паніка погіршить ситуацію. Потрібно триматися», – вважає він (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2013/12/09/314538>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Национальный банк Украины прогнозирует меньшую инфляцию по итогам 2014 г.*** Об этом говорится в комментарии и. о. директора генерального экономического департамента НБУ А. Коваленко, размещенном на сайте НБУ.

«По результатам 2013 г. мы ожидаем, что индекс потребительских цен будет находиться на незначительном плюсовом уровне», – сказала А. Коваленко. Она напомнила, что в ноябре 2013 г. потребительская инфляция составила 0,2 %.

«В Украине сохраняется ценовая стабильность. Двадцать месяцев подряд цены почти не меняются», – отметила А. Коваленко. По ее словам, такую ценовую динамику определяют факторы в основном немонетарного характера. «Самых важных факторов – три. Первый – это улучшения в секторе АПК. Причем как в растениеводстве, так и в животноводстве. На протяжении трех лет Украина получает стабильно высокие урожаи, что влияет на удешевление продуктов питания. Второй фактор – строительство и развитие инфраструктуры хранения зерновых культур. И, наконец, базовая инфляция, которая является одним из индикаторов эффективности монетарной политики, колеблется на близком к нулю уровне», – рассказала А. Коваленко (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***На сегодняшний день в Украине нет экономических оснований для снижения курса гривни.*** Об этом заявил министр доходов и сборов Украины А. Клименко в интервью телеканалу «1+1».

«Я как член экономического блока правительства могу сказать, что никаких экономических оснований для снижения курса или ослабления гривни нет», – сказал А. Клименко.

Что касается сокращения золотовалютных резервов до 18,8 млрд дол., то, по заявлению министра, это произошло из-за выплат по внешним обязательствам. «Что касается золотовалютных резервов, то это ситуация, которую экономический блок прогнозировал. Мы прогнозировали достаточно тяжелую осень, но мы рассчитались сегодня по долгам – мы выплатили 5 млрд дол.», – заявил А. Клименко (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Корпорація «Богдан», один з провідних операторів автомобільного ринку, у січні – листопаді випустила 6,385 тис. автотранспортних засобів, що на 52 % менше аналогічного періоду 2012 р.***

Як повідомив прес-секретар корпорації С. Красуля, падіння виробництва, як і раніше, обумовлено тим, що завод легкових автомобілів у Черкасах фактично зміг почати роботу тільки з травня після введення спецмита на імпортні автомобілі з двигуном від 1 до 2,2 л. Крім того, падіння виробництва легкових автомобілів пов'язане зі скороченням експорту в Росію через введений там утилізаційний збір, а також зупинку складально-го конвеєра в рамках підготовки потужностей для серійного виробництва автомобілів JAC, яке стартувало 7 грудня.

Водночас, за даними прес-секретаря, у листопаді завод збільшив виробництво автотранспорту порівняно із жовтнем поточного року на 71,4 % – до 497 од., у тому числі легкових автомобілів – на 43,7 %, до 411 од., випустив 66 автобусів проти чотирьох у жовтні й 20 комерційних авто (*Економічна правда* ([www.epravda.com.ua](http://www.epravda.com.ua)). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***В 2015 г. ЕЦБ прогнозирует в еврозоне рост ВВП на 1,5 %. Инфляция в этот период ожидается на уровне 1,3 %.***

Европейский центральный банк прогнозирует ускорение темпов роста ВВП в еврозоне в 2015 г. В 18 странах, перешед-

ших на единую европейскую валюту, рост в этот период составит 1,5 %, заявил в четверг, 5 декабря, во Франкфурте-на-Майне глава ЕЦБ М. Драги. По его словам, в 2014 г. ВВП стран еврозоны возрастет на 1,1 %. Ранее эксперты прогнозировали рост ВВП в будущем году на уровне 1,0 %, отмечает агентство AFP. Экономическая конъюнктура улучшится в результате расширения экспорта. В то же время безработица останется на довольно высоком уровне.

По расчетам специалистов, инфляция в еврозоне в 2015 г. сохранится на низком уровне, отмечает агентство дра. ЕЦБ ожидает, что в текущем году этот показатель составит 1,4 % (до сих пор называлась цифра 1,5 %). В будущем году рост инфляции ожидается на уровне 1,1 % (прежний прогноз – 1,3 %). А в 2015 г., согласно прогнозам, инфляция не превысит 1,3 % (*Deutsche Welle* (<http://www.dw.de/темы-дня/экономика/s-2214>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Объем промышленного производства в Германии в октябре текущего года сократился на рекордные с мая 1,2 % в сопоставлении с сентябрем, сообщает Министерство экономики и труда страны.***

Экономисты прогнозировали рост показателя на 0,9 %. Снижение производства, несмотря на ожидания аналитиков, отмечается в ФРГ второй месяц подряд.

В годовом выражении промпроизводство возросло на 1 % при прогнозе увеличения на 3,1 %.

Согласно измененным данным в сентябре промышленное производство в Германии сократилось на 0,7 % в сравнении с августом и повысилось на 0,6 % в годовом исчислении. Ранее сообщалось о снижении показателей на 1,9 и 1 % соответственно.

Основным препятствием роста немецкой экономики стало слабое восстановление стран еврозоны, которые являются основным рынком сбыта для ФРГ. Количество заказов предприятий в стране сократилось в октябре больше ожиданий, а уровень безработицы повышался в ноябре четвертый месяц подряд.

«Германская экономика не сумела начать четвертый квартал на достойном уровне. Компании по-прежнему скупаются на инвестиции, что говорит о довольно осторожном прогнозе инвестиционной активности на ближайшие месяцы», – заявил Р. Зольвеен, экономист Commerzbank.

В секторе обрабатывающей промышленности в октябре производство в ФРГ снизилось на 1,1 %, выпуск средств производства сократился на 3 %.

Объемы строительства в Германии сократились в октябре на 1,7 %, выработка электроэнергии упала на 1,9 %. Выпуск потребительских товаров сократился на 0,8 %, производство товаров длительного пользования – на 4,5 % (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 9.12).

\*\*\*

***Парламент Греції прийняв бюджет на 2014 р., який, за прогнозами законодавців, знаменує повернення до відновлення після шести років глибокої рецесії.*** Про це пишуть «Вести. Економіка».

«Це перший рішучий захід щодо виходу з програми фінансової допомоги з боку міжнародних кредиторів», – заявив прем'єр-міністр країни А. Самарас.

З 2007 р. економіка Греції скоротилася майже на одну третину. Грецькі чиновники очікують, що в майбутньому році ВВП зменшиться менше, ніж це очікувалося в 2013 р.

Однак Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) очікує скорочення економіки країни ще і в 2014 р. на 0,4 %, прогнозуючи, що борг Греції не буде опускатися нижче 160 % від ВВП до 2020 р.

Згідно з прийнятим бюджетом у майбутньому році зростання ВВП становитиме 0,6 %.

У свою чергу А. Самарас зазначив, що кабінет досяг чотирьох з п'яти поставлених на 2013 р. цілей. Уряду тільки не вдалося знизити рівень безробіття, який становить близько 27 % (*Економічна правда* ([www.epravda.com.ua](http://www.epravda.com.ua)). – 2013. – 9.12).

# **РЕЗОНАНС**

**Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань**

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 94

Бюлетень підготували:

Т. Гранчак, С. Горова, І. Соколова, Н. Тарасенко

Редактори: Т. Дубас,

О. Федоренко, Ю. Шлапак

Комп’ютерна верстка:

І. Соколова

Підп. до друку 10.12.2013.

Формат 60x84  $\frac{1}{16}$ . Обл.-вид. арк. 3,54. Наклад 8 пр.

Видається в друкованому та електронному вигляді

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського  
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів  
видавничої продукції

ДК № 1390 від 11.06.2003 р.